

NÁRCISZ-CRÈME
és SZAPPAN

bámulatos és gyors eredménnyel minden káros következmény nélkül távolít el

SZEPLŐT
májfoltot, vimmerlit, mitessert és bármily **ARCZBŐRHIBÁT**

Egy tégely arcz-crém ára 1 kor. 50 fillér.
Egy darab szappan ára 1 korona.

Hattyu-gyógyszertár Budapest, VI. Aréna-ut 124.

FEDÁK SÁRI

a Király-Színház művésznőjének alábbi levele legényesebb bizonyítéka ama ténynek, hogy senkinek sem kell a jövőben haját órákhozragasztó sítógépi és ezáltal az rövid időn belül önkényesen, mert ha az »Ondulatréce«-szal haját egyszer bedörzsöli, úgy haja hullámosságát nyár és tél 8-10 napig megtartja. Legjobb alkore ezen szernak az, hogy nem oly mesterkéltlen kolimozta teszi a haját, mint a sítógvas, hanem, mint itt az ábrán is látható, szép, lapos, most annyira divatos természetes hullámossá. Orvosilag felülvizsgálva, teljesen ártalmatlan. Fesztett hajaknál is használható. Egy üveg ára 3 kor. Készítője és feltalálója P. Boyer gyógyszerész, Paris, Boulevard Strassburg 12. sz. Megrendeléseket utánvét mellett csakózi a magyarországi főraktár: **Vani-osek Gyula női fodrász, Budapest, Soroksári-u. 16.** Ugyanott hajfonatok és frizetek is kaphatók.

FEDÁK SÁRI díszmő levele:
Tisztelt Vániesek ur! Legyen szives az Ön kitünő »Ondulatréce« hajhullámzó szernéből számomra azonnal 1 üveggel küldeni. Igen kitünőnek bizonyult és így a jövőben is állandó rendelője leszek.
Tisztelettel Fedák Sári.

MATTONI 11003

ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐJE
BUDAPESTEN (BUDÁN).

Meglepo gyógyhatású női bajokban, a legáltalános vérbőrségben, verőszézi pangások esetén máj-és lépbaajokban, aranyérben stb

Idény április 15-től szept. végéig.

65 fürdőszoba; számos külön berendezett kényelmes vendégszoba. Vendéglő méretekelt árú étel és italokkal.
Revalidó orvos: **Dr. Polgár Emil.**
Vilamos vasúti állomás. Vilamos vasúti állomás.

GERMANDRÉE
PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség útka, ideális illat. Al feltételül tartos, egészséges és diszkret. A Germandrée az arczörnek egészséges és üde szini ad.

1900 évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM**
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

Magyar szárazlemez és síkfilm gyártmányok.

Adria általános és szinérkény szárazlemez és síkfilmek.
Tátra szárazlemezek.

Adria előhívó, **Adria** színező-rögzítő türdő.
Kaphatók a fotószettekben.

Arjegyzéket és mintát készséggel küld a gyár:
Csász. és kir. udv. szállító

RIGLER JÓZSEF EDE
papírneműgyár r. t.

FOTOIPARI OSZTÁLYA.
BUDAPEST,
Rózsa-utca 55. sz. Erzsébet-tér 19. sz.

Raktárak:
Berlin, Konstantinápoly, München, Buzsuk, Wien.

Legtökéletesebb arcztisztító- és szépítő szerek a Krieger-féle

AKACIA-erème 2 K
-puder 1
-szappan 1

Törvényesen védve. Hatásuk csodás. Minden arczot üdít, frissít és szépít. Nemesak hazánkban, hanem az egész világon közkeveltségnek örvendenek.

Főraktár:
Korona-gyógyszertár
Budapest, VIII., Kálvintér
(Baross-utca sarok).
Postai széküldés naponta.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL

erősítőszor gyengélkedők, vörsestények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500

Kitünő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárkban filleres üvegekben 4 K 2.50, egész literes üvegekben 4 K 4.50.

Vértess-féle Sósbornszesz
Minden házban szükséges.

FEJFAJÁS ELLEN
ANTIDOL

FEL PERCZ A GYÓGYÁS

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Rozsnyay Mátvás **chininezukorkája** ízletlen chininből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fimeci vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen!
Nem keserű!
Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron **Rozsnyay Mátvás** névaldírása olvasható. 11266

Rozsnyay Mátvás
gyógyszertára
Arad, Szabadság-tér.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
es. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, körgyógyszerész Bécs melletti Korneuburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid
csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő-és utóerősítő, inak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes arjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár **Török József** gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12., Andrassy-ut 26.

Roskopf-Patent forint 3.50

frt 3.50

A »Roskopf-Frers« órágyár Svájcban megbízott, hogy valódi Roskopf-Patent anker-remon-tour-óráit, melyek maig több mint két-szer annyiba kerültek, 3.50 frt áron adjam el. Ismétledőknek 5 drbnál 5%, 10 drbnál 10% engedmény.

Az eladás csak rövid ideig tart, míg a készlet elfogy és azért van, hogy a tisztelt vevők különbséget lássanak valódi »Roskopf-Patent« és »Roskopf-rend-szerü« óra között.

A valódi Roskopf-Patent óráknak 36 óráig jár, évfolyamú anker-műve van, mely rubinköveken jár valódi nikkelok, és szolgálatképessége 25-30 év, ellenben a Roskopf-rendszéri óra néhány év múlva használhatatlanná válik. Minden valódi Roskopf-Patent óra plombával és hátulso fődélen »Roskopf-Frers« (Svájcz) cégnek három évre szóló igazolvánnyal van ellátva. Még nem felelt eszben kihozzam magamat 30 napon belül az óra teljes ésszégét bérmentve visszaküldeni. Széküldését eszökli utánvéttel a főképviselőség Ausztria-Magyarország részére.

MAX BÖHNEL, órás
Wien, IV., Margarethenstrasse 38.
Kérje ingyen és bérmentve nagy arjegyzékemet, mely több mint ezer képet tartalmaz minden-nemü óra-, arany- és ezüst-arráról. 3215

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
Szerkesztő: **HOITSY PÁL**
Főmunkatárs: **MIKSZÁTH KÁLMÁN**
BUDAPEST, ÁPRILIS 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A »Világkrónika«-val negyedévenként 80 fillérrel több.

A VEZÚV KITÖRÉSE.

NAPOLY egész vidéke, a tenger színétől csak néhány méternyre kiemelkedő s az Appeninek mészhégei által övezett terjedelmes síkságot alkot. Itt a vulkanikus képződmények egész sorával találkozunk, melyek nagyjából két részre oszthatók, u. m. éjszaknyugaton a plegraci földek s délkeleten a *Vezuv*. Az eruptív működés alapjául itt tehát kiterjedt mészkőrétegek szolgálnak s a különböző és ismeretlen mélységből felszínre jutó vulkáni termékek a harmadkorban csakis e réteg átörése után boríthatók el a nápolyi síkságot. Már most a továbbiak megérthetése céljából lássuk előbb, mik is tulajdonképen a vulkáni termékek? Ha ezeket sulyszerinti sorrendben vesszük, akkor elsőben is a különböző gázok érdemelnek említést. Így a hidrogén, mely lánggal ég el s a kénhidrogén és egyéb mérges

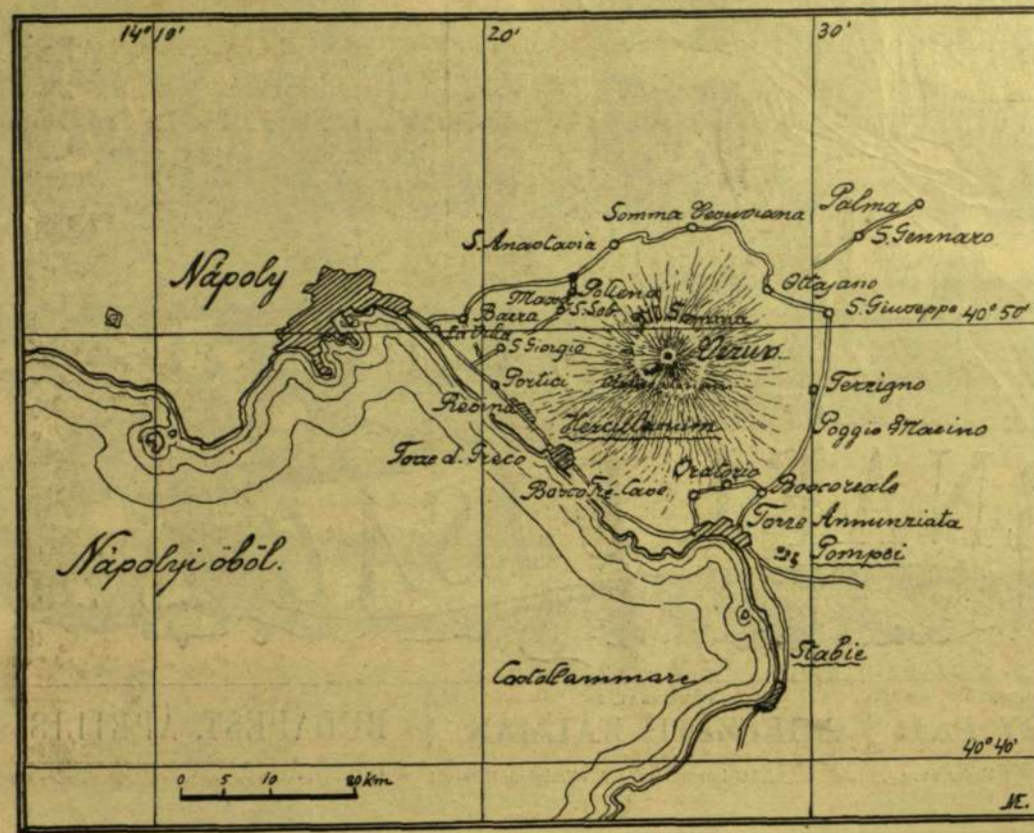
Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szápit. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer sepelek, májfoltok, bőrhatkák, pattanások, kiütések s mindenemü bőrba ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasznála után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszerár, Arad. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerár, Király-u. 12. és Andrassy-ut 26. kapható minden gyógyszerárban.

MELANOGENE
fekete és barna színen. Ezen kitünő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

A VEZUV ÉS KÖRNYÉKE.

például el sem képzelhető már a felette lebegő s éjjel szinte világító, piniához hasonló felhőoszlop nélkül. E felhőgomolyokban heves kitérések alkalmával felhőszakadással járó rendkívül erős zivatarok képződnek, melyeknek bő esője gyűrja sárrá, péppé a nagy tömegben kivetett hamut s átalakítja idővel a vulkánok főalkatrészét képező *luffá-vá*. A tuffa kiterjedése néha igen nagy menetű s egész földszéget alkot, mint a dekáni fensík Ellő-Indiában, vagy maga Izland szigete. A hamu a gázok nyomása által összezúzott láva nagy tömegénél, (pl. a közönséges fahamutól eltérőleg) aránylag nagy fajsúlyánál fogva okozta a Vezuv mostani kitérések a legtöbb szerencsétlenséget. Fokozta ezt az ottani építkezés, a lapos födelű házak, melyekre 2-3 méternyi vasok rétegekben rakodott reá a hamu. A magasba hajtott szilárd vulkáni termékekhez tartoznak még a vulkáni *homok*, továbbá a *lapilli* s a még ezeknél is nagyobb *bombák* megkeményedett, barázdás felületükkel. Mindmégannyi látatermék, mint hamu, homok vagy köeső ismeretes.

A most felsorolt szilárd eruptív anyagok felkéséből áll a tűzhányók működése. A nehezebbek a kitérés helyéhez közelebb, a könnyebbek távolabb rakódnak le s gyűrűs hegyként övezve a krátert, arra kényszerítik a magmát, hogy az oldalakon lefolyjék. Így láva s tuffa felváltott rétegeiből a Vezuv kráter körül gyűrűs kup keletkezett, mely régekte erdőkkel volt borítva s neve *Monte-Somma*. Ez eleinte lankásan emelkedik, majd meredekebbé válva 1124 méternyi magasságban eléri felső határát. A gyűrű belső fala majdnem merőleges s egy régi kráternek az *Atrio de Cavallónak* képezi oldalfalát. Első kitérésé előtt e krátermedenczét a mi tengersizemeinkhez hasonló kristálytiszta víz töltötte ki. Kr. u. 66-ban, midőn először adott magáról a Vezuv életjét, eltűnt a tó s már ekkor *Pompei* és *Herculaneum* majdnem elpusztult. A föld mélyében rejtőző veszedelm teljes erejével csak 79-ben tört ki az előbbinél hevesebb erővel, s elpusztította az említett helyekkel egyetemben még *Stabia* városát is, hamu alá temetve úgyszólván a maga teljes erejében a késő utókor kíváncsi kutatói számára az akkori életet. Ekkor kezdődött a *Monte-Somma* tengerfelőli oldalának bevonulása s az 500 méternyi átmérőjű régi kráter ez időben telt meg lávával, melyből a Vezuv mostani 1282 m. magas hamukúpja emelkedik ki. Ez utóbbi maga ismét a *Cavallóhoz* hasonló krátermedenczét képez, s ennek közepéből emelkedik ki a *Bocca*, a tűzhányó harmadik s legmagasabb hamu-kúpja. A mint látjuk, tehát a vulkánok működésében különböző fázisokat tudunk megkülönböztetni a szerint, a mint időről-időre alakja is változik. Az alakváltozás újabbán a

Vezuvon is tapasztalható volt, ez kitűnik az ottani observatorium bátor lelkű igazgatójának *Matteucci*-nak jelentéséből, kinek mérése szerint vagy 250 m.-el lett a hegy alacsonyabb (*Matteucci* fénykép-fölvételei közül mai számunkban közlünk néhányat). Ennél hatalmasabb méretű alakváltozás volt az, mely 1883-ban a Krakatoa kitérések történt, mikor is 18 köbkilométernyi földtömeg egyszerűen a levegőbe repült s a 33 négyzetkilométernyi szigetből csak 10,5 km² maradt meg. A felszálló por és hamu még évekig a levegőben lebegett.

Amazsamos tényező között, melyeket gondolatmenetünk folyamán mint vulkáni termékeket megemlítettünk, a legfontosabbak egyike az *ős magma*, a *láva*, ez az izzón folyós silicatevegület, mely kihűlt állapotban vegyi összetételei sokfélesége szerint az eruptív kőzetek többféle változatát adja. Kezdetben, míg nagy a víztartalma, gyorsan folynek le a kráter oldalairól, rövid idő múlva azonban kihűlnek s mind lassabban haladnak tova; ez az oka, hogy éppen a láva rendszerint nem szokott nagy terjedelmű pusztítást véghezvinni, kivéve nagy kitérésenként, mikor a közel fekvő helységeket még izzó állapotban éri el. Azok a hírek, melyek a zuhogó árként rohanó lávapatákról szólnak, csak a képzőlet szüleményei, a mit legjobban az bizonyít, hogy mesterséges árkokkal képezek voltak a jelenben is a feltett helyeket megmenteni, mi az előbbi esetben lehetetlenség volna. A lávából kiáramló gázok annak felületét barázdálták teszik (innét a *kötél-láva* elnevezés), úgy hogy rajtuk a járás roppant fáradságos. A kitérés gyengülésével fogy a kiömlő láva mennyisége is. Lassanként kihűl a krátermedenczét s a csatornát kitöltő láva is, a tűzhányó vagy rövid időre, vagy végleg kialszik. A leirt módon keletkezett vulkánok, a kitérés anyagának rétegszerű elhelyeződése folytán *réteg-* vagy *stratovulkánoknak* nevezetnek. Ezekről merőben különböznek a *dómmulkánok*, a hol a láva a magasra emelt földrészeken felszínét áttörte ugyan, de tovább nem terjedt s mindjárt ki is hűlt. Az ilyenek a szél denivelálló s az eső erózió hatása alatt felveszik azt a süvegszerű jellegzetes alakot, melyet hazánkban például a badacsony hegyeken is tapasztalhatunk.

Dr. Massány Ernő.

HOGYAN ÉLTEM?

Az életből menőfélben,
Fél lábbal az örök téiben —
Ha sokat is hagytok félben,
Nem bánom én, hogy úgy éltem,
A hogy éltem.

Hogyan éltem, miként éltem?
Magam útján mendégéltem.
Íjesztgettek? Sohasé féltem.
Jó tettért jót nem reméltem,
De megéltem.

Ha bús voltam, vig is voltam,
Mosolyogva robotoltam,
Sok nagy követ odább toltam...
S ha gyalog is kutyagoltam,
Csak úr voltam.

Egyhez-máshoz kicsi voltam?
A szívemből hozzá toltam.
Ha járni már fáradt voltam,
Mint a madár, szárnyat oldtam
S csak daloltam.

Koronghi Lippich Elek.

ISMERETLEN...

Valahonnan, ismeretlen messze tájról,
Talán ép egy akác lombos kis tanyáról,
A milyenről álmodozom évek óta:
(Zöld lombú fák árnyékába)
Fehér ház... benn barna lányka...
Olykor-olykor kis levelet hoz a pósta.

Ha kicsendül egy-egy bús dal a szívemből,
Visszhangja a kis levélben felém zendül:
— Olvastam és megdöbölt a szívem töle,
Olyan fájó, mégis édes,
A mit bús dalára érez...
Hón köszöni ismeretlen tisztelője.

Emelkedve hogyan fordúl szerény pályám,
A kis levél köszöntése bizon vár rám:
— Isten áldja, vigye szárnya csak előre!
Tövis meg ne tántorítsa,
Virág el ne mámorítsa...
Hón óhajta ismeretlen tisztelője.

E kis levél — mit tagadnám — büszkévé tesz:
Van egy szív, mely értem hevül, velem érez!
Mely körülvesz, ebben a nagy zord hidegben,
Egy meleg szív... de haj nekem —
Ez már az én bús végzetem:
Ez az egy is mindörökké — ismeretlen...
Lampérth Géza.

DICSEKVÉS.

Elbeszélés.

Ira Zöldi Márton.

Gallósnak, a sugósnak, józan, normális volt az észjárása. Söt tudása, iskolázottsága révén bizonyos foku tiszteletre is tett szert. A mennyire tudniillik a színészek, a maszkítség-illatú félistenek, tisztelni tudnak egy alantasabb fajú segédszökt.

Tudnunk kell ugyanis, hogy a sugó letört művészalany. A szinpad kudarczok hosszú sorozata kényszeríti a sugófedél alá. Abba a szűk, homályos ketreczbe, a hová a szinpad dicsőségnek egy sugara se téved.

Gallós Menyhért is, mielőtt sugó lett volna, tíz esztendeig drámai apákat ábrázolt a szinpadon. A közhelyeket győzte hanggal és értelemmel, de a kitérésnek lehetetlenné lett. A hangja ugyanis minden erősebb indulatnál bántó, gyerekes füstulába csapott, s így valahányszor dörgő átokra nyitak ajkai, a közönségnek a háta rengett a nevetéstől.

Az ilyesmit nem lehet huzamosan csinálni. Az igazgató nem áldozhatja fel egy embernek a fényes drámai effektusokat. Gallós ezt megértette, méltányolta és sugó lett. A zugolyokban a füstulhangok megbecsülhetetlen szolgálatot tettek a szereptudással hadilábon álló uraknak és hölgyeknek.

Azóta Gallós Menyhért, a sugó, a szinpadon kívül, az életben kereste a drámai effektusokat. Minthogy bajuszt, szakállt nem ragaszthatott, tehát növesztett. A szürkebe játszó, rakoncátlan szörfötmege vad, torzonborz kifejezést adott arcának. A fésűt vaskövetkezéssel mellőzte. Sűrű szemöldöke alul apró bogárszeme,

a mennyire az ilyesmit erőltetni lehet, dacosan villogott.

Mesterien, nem csekély sikerrel adta a meghasonlott lelkű embert. Mindent fumigált, lekcisinyelt. Szerelmet, barátságot, terített asztalt, sőt magát az életet is. A mellett hű férj, jó barát volt és a gasztrikus élvezetek iránt is igen fogékonyak bizonyult.

Szeretett dicsekedni őseivel. Erre külön formulát eszelt ki. Váltig azt hajtotta, hogy az ő ősei lovasbetyárok voltak...

— Igen, — mondotta minden aprópó nélkül, — a hány ősem volt, az mind lovasbetyár volt. Ővék volt a pusztá. Urakodtak a mérhetetlen rónságban. Ha előbukkantak a homokbuczkák mögöl vagy az erdő sötétjéből, nem volt az a teremtett lélek, kinek ne szállott volna a bátorsága az inába.

Nagy kéjjel és nem közönséges artisztikai eszközökkel tudta ezt a témát variálni. Minden alkalomra őseinek, a lovasbetyároknak egy-egy újabb, dicsőséges fegyvertényéről tudott számot adni. Jobb közönséget nem is kívánhatott, mint a minőnek a színész nép bizonyult. A festett világ lakói izgalmasan érdeklődtek a letűnt romantika hősei iránt. És a sugó fantáziája kifogyhatatlannak bizonyult.

— Úgy éltek, — mondotta és szeméből lelkesezés, rajongás sugárzott, — hogy akartak. A mit megkívántak, az az övék volt. Ha szép leányt vagy menyecskét láttak, azt vagy meghódították vagy elrabolták. A lovasbetyár nem teketóriázott, annak nem voltak skrupulusai. És én igazat adok nekik. A mit kirja, marja. És ők bírták... De bírták ám... fittyet hánytak a vármegyének. A pandurokat nem is ősmerték, soha se látták szemlél szembe.

— Hogyhogy? — tudakolta valamelyik kíváncsi színész.

— Úgy, hogy csak a hátukat látták. Mert ha megjelentek, a pandurok futottak ész nélkül...

Néha szükségét érezte realisabb vonásokat is vegyíteni a betyár-históriákba.

— Hiszen nem mondom, megtörtént az is, hogy egyik-másik rajtavesztett. Elcsipték... No igen... Aztán felakasztották... No igen... Hát mi van abban? Semmi. Ez együtt jár a foglalkozással... E nélkül nem is volna érdekes a betyárélet... Ráunának, mint a hogy az ember ráun az örökös érdekességre, a mindennapi fogolypessenyére.

A naiva, ki mindig különös áhitattal hallgatta a sugót, egyszer fölvetette a kérdést, hogy nem érzett-e soha vágyat folytatni őseinek mesteriségét?

A sugó mord nyugalommal válaszolt:
— A vágy meg lenne, az itt lobog a lelkemben, de hitványnak, satnyának érzem magamat. A kultúra, pukkadjon meg, a ki feltalálta, megernyesztett. Sem a lelkem, sem a testem nem elég acélos... Igen, érzem, hogy nem elég acélos... Ó, én nem ámitom magamat... Őseimhez képest pulya, gyáva, degenerált vagyok. Soha sem tudnám például megtenni azt, a mit az apám megtett.

A tudakozásra, hogy mit tett az atyja, a következők mondotta el.

— Valami lát-história volt. A grófi ménesből elvitték a hat legszebb paripát. Az apám tudta, hogy ki a tolvaj, azt is tudta, hogy hol vannak a lovak. Valahogy a pandúrok kezébe került. A szeretője árulta el. Mert az asszonyok még a betyárokhöz sem tudnak hűségesek lenni... Ez a legesodálatosabb jelenség a természetben... Nos, az apámát deresre húzták. Kerekaszámban százt húzták reá... Száz botot egyszerre, azaz hogy egymásután...
— És az apja? — Kérdezte a szubrett, akadozó lélegzettel.

— Az apám, — válaszolta a sugó vállát vonogatva, — egy muktot se hallott, egy szót se valott. Egy árva szót se... Nohát, érzem, hogy ezt nem tudnám utána csinálni... Hiába, a kultúra leszereli az ember ellenálló képességét... Ez így van... Én nem hiszem, hogy huszonötöt kibírnék... Mert mondom, satnyulunk...

— És mi lett az árulókö szeretőből? — kérdezte a drámai anya. — Megölte?

— Ördögöt, — válaszolta a sugó, — szép klárist vitt neki az apám, aztán úgy félvállról megfenygette: «máskor aztán ne bolondozz, Trézsi, mert ráunok...»

Nos, a hölgyeknek a betyárélet hőstetteiből

JEKELFALUSSY LAJOS, AZ ÚJ HONVÉDELMI MINISZTER.

ez a vonás imponált legjobban. A nő kultuszának kicsoda fenséges megnyilatkozása! Megbocsátani az árulókodást, sőt ráfizetni klárisal... Ilyet ő soha sem tapasztaltak. Sem a szinpadon, sem a szinpadon kívül...

A szintársulat az utolsó nyáron sűrűn változtatta az állomását. Már ősz felé járt az idő, mikor egy nagyobb alföldi városba jutott. A sugóné ezen az állomáson érdekes kijelentést tett:

— Tudjátok-e, hogy az uram ezen a vidéken született?

— Lehetetlen, — mondották a színészek.

— De igen, itt, nem messze a szomszéd községben, Hajmáson.

— Honnan tudja? — kérdezte a naiva.

— A keresztleveléből.

— Hát megkeresztelték?

— Úgy látszik, igen...

A tény maga a sugó is helyben hagyta, sőt hozzátette, hogy atyja most is él, s ott lakik Hajmáson.

— Meglátogatod-e? — kérdezte az igazgató.

— Azt hiszem, igen... Ámbár tudom, hogy nem nagy öröme lesz bennem... Nem is vehetem zokna, ha koresot lát bennem...

Ezt az egész szintársulat természetesnek találta. A puszták hősenek, a rettenetetlen betyárnak csakugyan nem válik különös díszere, hogy a fia a sugólyukba rekedt.

Egy pénteki napon, mikor nem volt előadás, a sugó bejelentette az igazgatónak, hogy át-megy Hajmásra az apját meglátogatni.

— Gyalogosan mész? — kérdezte az igazgató.

— Hát bizony stilszerűbb lenne, ha lóháton állitanék be hozzá... De honnan a pokolból vegyek lovat?

A kellekes, kinek képzeletét a sugó betyár-históriái szintén nagyon felzaklatták, készségesen ajánkozott:

— Én tudnék lovat keríteni... a pandur-örmester jó barátom...

A sugó lesújtó tekintettel mérte végig a kellekest.

— No már úgy nem teszsem csúffá az apámot, hogy pandur lovon álljak eléje.

Azzal neki indult gyalogosan. A naiva, ki csak később értesült, hogy a sugó Hajmásra ment az apjához, nem tudott ellentálni kíváncsiságának. Bérkocsit hozatott, s elvittette magát Hajmásra. A község szélén egy öreg asszonytól megtudakolta, hogy hol lakik az öreg Gallós?

— A csizmadia? — kérdezte az öregasszony.

— Dehogy, a lovasbetyár?

Az öreg asszony vállat vont, mint a kinek értelmetlen dolgokat mondanak. Aztán így válaszolt:

— Kedves ifjasszony, Hajmáson csak egy

Gallós lakik, más nem lakott soha. Ott van a háza, a hun a libák legelnek, az az ámbitusos...

A naiva oda hajtott. Szorongó lélekkel lépte át a kis nádfedele ház küszöbét. Egészen felizgatta az a gondolat, hogy színről-színre látni fog egy embert, ki több vármegyének réme volt, ki szisszenés nélkül szenvedett száz páleautást, s a ki oly nagylelkűen meg tudott bocsátani a hűtelen kedvesnek...

Ez a gondolat úgy betöltötte a lelkét, hogy észre sem vette a kapufákat, a nyersbőrt és az erős csizmázatot. Félőrátt töltött a csizmadia-műhelyben. Az öreg Gallós, a hirhedt lovasbetyár, alázatosan engedelmet és bocsánatot kért, hogy noha ilyen kedves vendégek vannak, nem hagyhatja abban a munkát.

— De tetszik tudni, csókolom a kezét, postamunka, a legényemet meg a hideg jeli...

Mikor a naiva a kocsin visszatért a sugóval, elragadtatással mondotta:

— Tudja, hogy első tekintetre meglátszik, hogy a maga édesatyja... Van valami az arcán...

A sugó zavartan motyogott valamit. A naiva folytatta:

— Olyan büszke, parancsoló tekintet... igen, igen... csak azt nem értem, hogy hol tanulta azt a furcsa mesterséget?

A dicsekedés kedvéért, vagyis, hogy a dicsekedő formulát megmentsse, gyalogatos dologra határozta el magát. Így válaszolt:

— Nem érti? Persze... Hja... Igen... úgy történt... hogy az öreg egyszer rajta vesztett... aztán tíz esztendőt töltött a fegyházban... ott tanulta meg... azt az izét... Érti?

— Érttem, — válaszolta a naiva.

— És lelkesen hozzá tette:

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

— Nagyszerű ember!

A SIKLÓ (FUNICULARE).

lyása alatt elnyelt egy törekvő kikötő-várost, érzékeny sebet ütve ezzel az Egyesült-Államok kereskedelmi érdekei.

Amde csak rövid időre. A jövő évben, 1907 január hó első napján kell teljesen kész lenni a szerződés szerint annak a nagy munkának, mely mellett a leigázott óceán hullámai megszegyenülten fognak tovább sikamlani s mely a fiatal, tetterős Amerikának egyik jelentékeny dícsősége lesz. Ettől a naptól kezdve Galveston városában újból pezsegni fog az élet s a feltámadott város a régi jó mesék ismert kitétele szerint: «Szébb lesz, mint valaha volt.»

Nem sokkal azután, — 1900-ban, — mikor Galvestont az óceán haragja tönkretette, a város polgármesteréből és a texasi kormányzó által kinevezett négy tagból álló bizottság vette kezébe Galveston jövő sorsát. Három kitűnő mérnök négy hónap alatt készen volt a tervvel: a Golf-áram hosszában egy tömör, szilárd falat építenek, a város egész területét pedig — hogy a tenger szeszélyeinek többé kitéve ne lehessen, — a tengeri falnak megfelelő magasságra felemelik. Az egész vállalat költsége nem tesz ki többet három és fél millió dollárnál, a mi pénzünk szerint kerek számban 17.500.000 koronánál. A katasztrófa után két év múlva, 1902-ben a szerződést meg is kötötték s 1904 júliusban az impozáns tengeri fal teljesen elkészült. A modern mérnöki tudománynak ez a csoda-gyermeke egy sziklaszilárd fal, mely 16 láb magas, az alapjánál 16 lábnyi, tetejénél

MATTEUCCI TANÁR FÉNYKÉPFÖLVÉTELEI A VEZUV KITÖRÉSÉRŐL.

dött texasi szigetváros, mely épen most, főnix madárként új életre kel s az emberi ész diadalaként diadalmasan kezd kiemelkedni, úgyszólván a lenyűgöző tenger hullámaiból . . . Pozitív adataimat W. Watson Davis-nak abból a nagy feltűnést keltő ismertetéséből veszem, mely legutóbb az American Review of Reviews folyóiratban látott napvilágot. Ez a cikk, rengeteg elismerés kíséretében, — mely elismerés a Watson Davis révén minden bizonynyal a legilletékesebb helyről származik, — a «legújabb amerikai hőstett»-nek nevezi az egész vállalkozást.

Arról van ugyanis szó, hogy Galveston városát, ezt az azelőtt annyira virágzó kereskedelmi központot, ötvenhárom gőzhajó-járatnak és kilenc vasúti vállalatnak találkozó pontját, mely a harmadik helyet foglalta el az észak-amerikai Egyesült-Államok kiviteli kikötőinek sorában: — 1900-ban a Golf-áram által előidéztet egyik rettenetes vihar rombadöntötte, a virágzó város a tenger martaléka lett, mely alkalommal nyolcezer lakó élete lett semmivé s az okozott kár megközelítette a százmillió koronát.

Az amerikai közvélemény csakhamar szomorú napirendre kezdett térni Galveston fölött. A város nincs többé; nincs földi hatalom, mely újból feltámaszsa halottaiból. A tenger könyörtelen ereje visszahozhatatlanul elseperte a föld színéről. De az amerikai nem azért amerikai, kinek leleményességéről valósággal legendákat mesél a mi vén Európánk. Hábózás nélkül fölveszi a felé dobott keztyűt még oly hatalmas ellenféllel szemben is, mint az óceán, melynek feneketlen toroka rövid pár óra lefo-

A KRÁTER BELSEJE.

A VEZUV KITÖRÉSE.

OTTAJANO LAKOSAI SZENT ANTALHOZ IMÁDKOZNAK.

OTTAJANO KÖZSÉG ROMJAI.

pedig öt lábnyi vastagságú. A tenger felőli oldalán 27 láb szélességben, hatalmas kőtömbökből épített hullámtörő van alkalmazva.

A szinte emberfölötti munkának egyik része tehát elkészült: újtát állották a tenger hullámainak. Hátra volt a nagy feladat fontosabbik része, a város területének felemelése, melynél különösen az okozott óriási gondot, hogy ott, a mexikói Golf háborgó hullámai és a galvestoni öböl esendes vizei között honnan fogják előteremteni a feltöltéshez szükséges tizenegyet és egynegyed millió köb-yardnyi anyagot?

A mint W. Dawis ügyesen leírja a fentebb említett folyóiratban, — a felemelés problémájában három alap-feladat várt megoldásra: a szükséges anyag megszerzése, annak szállítása és szétosztása. Amde a zseniális mérnökök enél a kérdésnél sem jöttek zavarba a legkevésbé sem s fényes tanúságot tettek a mérnöki gyakorlat rendkívüli előhaladottságáról. Hiába,

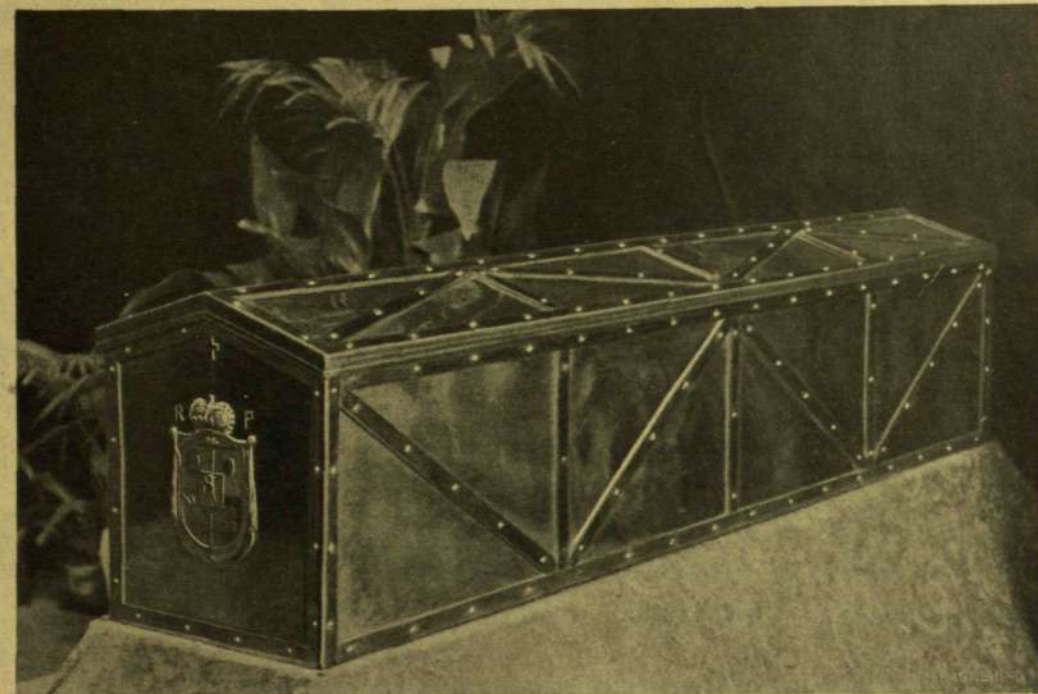
Kolumbusz Kristóf óta nem egyszer volt alkalma meggyőződni az emberiségnek arról, hogy az úgynevezett kivihetetlen problémák megoldási kulcsa sokszor mily végtelenül egyszerű a gyakorlatban! Szereztek négy óriási teher-hajó-félét, melyek közül az egyik 550, a többi három pedig egyenként 1500 köbméter űrtartalommal bír. (Watson Davis meg is nevezi őket: a *Holm, Texas, Leviathan* és a *Galveston*). Ezeket hatalmas kotró-gép szerkezettel szerelték fel s hozzálátták a 3/4 angol mértföldnyi hosszúságú tengeri-fal mögött egy hajó-csatorna létesítéséhez, mely ha teljesen készen lesz, két és fél angol mértföld hosszú, 200 láb széles és 21 láb mély kanálist fog képezni. Ezzel a csatornával lesz aztán megoldva az anyag elszállításának és szétosztásának nagy kérdése is. Az elpusztított város területének felemeléséhez szükséges anyagot az fogja szolgáltatni, a mi a pusztulást előidézte: maga a tenger, t. i. ennek

homokja a galvestoni öbölben. A hatalmas kotró-hajó a tengerre megy, elmés szerkezettel annak fenekére súlyosztja roppant edényeit s gőzgépjé működésével megtölti tágas belsejét fővénnyel és vízzel, aztán jól megrakodva, a csatornába megy. A csatorna mentén aztán a hajók minden ott végződő utca kezdeténél ugyanannyi állomást képeznek, mely állomásokon minden egyes utcára kinyúló óriási, 42 hüvelyk átmérőjű csöveken zúditják ki az utcákra a tenger vizét és homokját. A homok leülepszik, a víz pedig tovább folyik. És ez így megy most napról-napra szakadatlanul, sőt a munka egyetlenegy éjszakán át sem szünetel. A talaj feltöltése a csatorna szélétől az öböl felé halad. Maga a már fentebb leirt tengeri fal, melynek hosszában ez a hajó-csatorna húzódik, — 16 láb magas, — a város egész területének felemelt része pedig a fal mellett 17 láb, az öbölnél pedig 8 láb magasságú. Képzeltetni,

AZ 1890-BEN NYÍLT ÚJ KRÁTER.

A VEZUV KITÖRÉSE.

Surgor fényképe.

AZ A KOPORSÓ, MELYBEN RÁKÓCZI HAMVAIT HAZASZÁLLÍTVÁK. — Sztobli Ottó tervén készítetté Jancsórák Gusztáv.

milyen rengeteg mennyiségű anyagot kell kimeríteni a tengerből, míg a sziget talaját ekkorra felemelik! Mikor ez meglesz, az említett kotrószörnyetek a már leirt módszer szerint magát a fal melletti csatornákat fogják betölteni.

Ebben az esztendőben tehát lázas lesz az építkezés Galvestonban. A 250 embernek nem is egészen két év alatt kifejtett hangaszorgalma folytán felemelt területen mintegy háromezer épületet építenek, melynek költségeit mind az illető telektulajdonosok viselik.

Ezen a sorok írása közben kapom a chicagói *World To-Day* februári füzetét, mely George W. Boschke-nak, a galvestoni tengeri-fal vezető mérnöknek arcképét hozza, C. M. Hy-kellnek e zseniális mérnökről írt meglehetősen ismertével egyetemben. Jól táplált úriember, — még nincs 40 éves. A fal építéséért évenként 10,000 dollárt kapott, a mi megfelel 50,000 koronának. Boschke különben az Észak-nyugati Pacific-vasút harriman-i vonalának a főmérnöke. A tengeri falhoz szükséges gránitot (körül-belül 120,000 tonnát) a helyszínről 285 angol mértőföldnyire levő hegyből hozatta, a négy millió pillért pedig Luisiánában válogatták és faragták ki.

Tagadhatlanul az egész szinte emberfeletti munka. A jövő év január elseje nemcsak Amerikának, hanem az egész művelt világ műszaki köreinek ünnepnapja, s mindenesetre emlékeztető mozzanat lesz majd az emberi szellem előhaladásának történetében.

Zsoldos Benő.

RÁKÓCZI UJSÁGJA.

Az első magyarországi hírlapról.

A magyar kulturháztörténelem valamennyi eseményének és valamennyi eredményének politikai okok voltak létrehozói. Küzdelemes politikai viszonyaink szülték a XVIII. és XIX. század legnagyobb irodalmi és művelődési mozgalmait s ezek a viszonyok adtak életet egy-egy olyan kiválóbb szellemnek, kinek működése kifejezésre juttatta aztán a maga korának minden kulturális vágyódását. A magyar haza együgyű hadi szolgálta, a kozmopolita világ pompájában élő magyar nemes testőrzőket, valamint a küzdők hosszú sorát, a Kazinczykat, Csokonaiakat, Kisfaludykat, Vörösmartyt, Czuczort ez a szellem avatta egyképen a legtüzezebb agitátorrá s ez csinált belőlük lelkes patriotákat, irodalmi martirokat és felejtethetetlen harcosokat a magyarságnak. A XVIII-ik század elején hasonló politikai motívum volt a megteremtője a magyar zsurnalisztika alakulásának, úgy hogy az a harc, melyet Rákóczi Ferenc a nemzeti szabadságjogok érdekében vívott, egyúttal nagyjelentőségű kultüreménynek is vált a forrásává. A kurucz mozgalmak szülték ugyanis a magyar művelődéstörténelem egyik legnevezese-

tebb tényét, az első hazai hírlap megalapítását, melynek április 14-én volt kétszázados évfordulója.

Ki voltak már bontva a Rákóczi zászlói s közel két évig folyt a háború, mikor gróf Esterházy Antal altábornagy, Rákóczi leghívebb katonáinak egyike, 1705 április 14-ikén Kassáról levelet küldött egy általa készített és kinyomatott újság kíséretében a fejedelemez, hogy ennek tovább való folytatására Rákóczi beleegyezését megnyerje. A kurucz altábornagyot a hazafias méltatlankodás és bántódás érzése készítette az akkoriban Magyarországon szokatlan vállalat sürgetésére. Azt kellett ugyanis tapasztalnia, hogy a bécsi *Wienerisches Diarium* és az ezt követő külföldi lapok a kurucz hadjáratról állandóan hazug, a valósággnak sohasem megfelelő híreket közölnek minden törekvésük abban összpontosul, hogy a nemzeti küzdelmet a külföld előtt kompromittálják. «Ne láttassék mind igaznak lenni — írja Esterházy Rákóczinak — az kit az idegen nemzet szokott promulgálni novelláiban. Azért javallanám, Kegyelmes Uram, ha tovább is egy bizonyos novellista (újságíró) subordináltának, az ki is *pure et praecise* csak ebben industriálván, mindeneiket seriesben venne. Magam is, a mennyire lehet, abban cooperálokdom.» Rákóczi elfogadta Esterházy ajánlatát s így született meg *Mercurius Hungaricus* címmel az első magyar hírlap, melynek második számát május havában, valószínűleg Egerben ki is nyomtatták. Mai viszonyok szempontjából kiválóan tanulságos ennek az érdekes vállalatnak megindulása. Kétszáz év óta a helyzet nem sokat változott s valahányszor a nemzet életében valamely erősebb mozgalom keletkezett, rögtön szemben találta magát Ausztria legelszántabb visszautasításával. A hazugságokat híresztelő német lapokkal szemben a védekezés egyetlen módja volt tehát szellemi téren is hasonló harc felvétele, hogy a valótlanok erejét meggyöngyítsék a valóság okainak és tényeinek igaz elmondásával.

Gróf Esterházy Antal programja újságírói szempontból is figyeltem érdemel, mert rámutat a derek kurucz generális gyakorlati érzékére, a ki Rákóczihoz írott levelében egy kis hazugságot sem tart nagy vétkeknek, ha a nemzeti ügynek ezzel szolgálatot tehet. A lapot ugyanis nem a közönségnek készítették, hanem főképen az európai udvarok számára, melyek addig a német lapok koholt hírei után értesültek a kurucz hadjárat egyes momentumairól. Lengyelországba, Berlinbe, Bécsbe, XV. Károly svéd király udvarába, Porosz-, Orosz-, Franciaországba jártak a kurucz újságok s mindama államokhoz, melyek Rákóczival barátságos viszonyban éltek. Rendesen megküldték még a kurucz táboroknak, sőt valószínű, hogy a törvényhatóságok is kaptak egyes számokat belőlük. Pár hónap alatt annyira közönségsé lett a *Mercurius Hungaricus* a külföldi diplomáciában, hogy angol, holland diplomaták nem egyszer sürgették meg-

küldését. A kurucz lap tehát elterjedt, diplomáciai tárgyalásoknál szerepet vitt s ez magyarázza meg latin nyelven való megjelenése kényszerű tényét. A nemzetközi érintkezés számára a latin volt a XVIII. században még a legalkalmasabb, minél fogva a *Mercurius Hungaricus* szerkesztője a táborokból érkező magyar tudósításokat latin nyelvre lefordította, a kéziratokat pedig az udvari kancellária levéltárába helyezte. Ismerünk azonban magyar nyelvű tudósításokat is, az egyiknek írója maga gróf *Bercsényi Miklós*, a ki 1705 június 14-ikén kelt levelében a következő érdekes epizódot közli Rákóczival:

«Két hadnagya Ebeczky (brigadéros) urammak fogadást tettek: *nemetet ki fog előbb?* Fridrich (Borbély Frigyes) tizenöt lóval (huszárral) kivágta Fosonnak az külső hóstát-kapuját, kihajította az marhát, németet nem kaphatott fogni: de ölte hármat. Az másik Szabó István által üsztatott az Dunán lopva: kettőt vágta, egyet hozott. Mellyik az nyertes? Ez lopva (alattomban) próbált, üsztatva rabot hozott, amaz nyilván próbált az városon, nyert, de rabot nem hozott. Quis palmam obtinuit? *Szép volna ilyen kérdés formában nyomtatlatni az Diariumban.* Én tölem ugyan mindenik nyér, mert mindeniket megajándékozom.»

A kéziratban levő tudósításokból érdekesek még a vak Bottyán generális fogalmazványai, a ki Bercsényivel együtt a leglelkimeretesebb riportere volt a *Mercurius Veredius*nak. A zsurnalisztikai szellem a hadban nevelkedett, írással, olvasással vajmi keveset foglalkozó kurucz brigadérosok, generálisok, kapitányok és más tisztetek között elég éberen élt. A kardforgatás mellett a tollforgatást is elsajátították s így állottak szemben 1703-tól 1711-ig — kilenc éven át — az osztrák hadsereggel, melyet hosszú csaták során tartottak féken nemzetellenes munkájában. A Rákóczi-kor levelezése 1705-től a hadjárat végéig számos adattal bizonyítja a kuruczoktól szerkesztett hírlap fennállását, népszerűségét és a diplomáciában való jelentőségét. A tudósításokat Rákóczi megbízásából magyar nyelven hétről-hétre beküldötték az udvari kancelláriába, hol latin nyelvre fordították s kezdetben az Esterházy Antal gróf, 1705 júliustól kezdve pedig Lócsán, Bárfán, majd 1710 áprilistól ismét Kassán gróf *Berthóti* Ferenc felügyeletével kiadták. Külső formája egyezett a bécsi lapokéval, rendszeren négy oldalra, kvart alakban jelent meg és hadi tudósításokat tartalmazott. 1705 augusztus havában új címet kapott s *Mercurius Veredius* ex Hungaria néven (Magyarországi Igazmondó *Mercurius*) a hadjárat végeig fennállott.

A mennyire nevezetes azonban, mint művelődéstörténeti tény, éppen annyira becses bibliografiai és könyvtári szempontból rendkívüli ritkaságánál fogva. Az első kurucz újságot Szalay László fedezte fel, de a feldolgozás és a többi példányok felkutatásának érdeme Thaly Kálmáné, a ki a magyar történelem megbecsülhetetlen szolgálatot tett az érdekes újságlevelék ismertetésével. Pár darabra megy így is még a számuk, miket a hazai és külföldi levéltárakban fel lehetett fedezni, de remélhető, hogy idővel újabbak is előkerülnek, melyek majd teljesebb fogják tenni a magyar újságírodalom kezdetéről való tudásunkat. A további kutatások napvilágra hozták idővel a még szerte levő egyes példányokat, de a miket Thaly Kálmán hazafias lelkesedése eddig felkutatott, azok a magyar művelődéstörténelem és a nemzeti törekvések egyik legnevezetesebb korának továbbra is megbecsülhetetlen ereklyéi maradnak. Szimbolumai olyan törekvéseknek, melyeknek nemes voltát az egész nemzet átérzte, sakra szállott érték s a csatamezőn és szellemi téren küzdött érvényükért olyan gyűlölet ellenében, mely két száz év előtt is — régi sebek megújulását keltette életre.

Zuboly.

A PÁPA MISÉJE.

Saját levelezőnk től.

Róma, április közepén. A nagyhét az utca arcát is erősen megváltoztatta. A piazzákön, viákon, stradákön, mindenütt vörös, lila, barna és fehér színű reverendájú papok járkáltak, kezükben a barka, vagy pálmák mellett vaskos imakönyvek és olvasók. A templomok ajtói

A PÁPA A SIXTINI KÁPOLNÁBAN.

A PÁPA ÁLDÁST OSZT.

előtt gyönyörű aranyhímzésű terítők, a melyek fel-felbentek, és a mint az ájtatos hívők félrehajtották, ki-kihallatszott az utcára a mély orgonahang és a zengő templomi ének.

Nagyszombat estjén e vallásos, keresztény hangulatba különös vásári jelenetek vegyültek. Az orgonahangokat mindenütt túlharsogta egy-egy rezes-banda hangja, a mely bejárta a várost és minden szűk palota, vagy előkelőbb üzlet előtt megállt, hogy egy-egy nótát elfújjon. Tíz-tizenkét tagból áll az ilyen vándor zenekar és csupa fúvóhangszere van, a mely éktelen recsegést visz véghez. A mint aztán elfújták a maguk nótáját, szépen levezik a kalapjukat és kéregetnek. Mert az olasz mindenből üzletet csinál. A hol az első nóta után nem osztanak szét közöttük néhány szoldót, ott újra kezdenek. Őket nem lehet elkergetni. Természetes, hogy mindenütt, a hol ezt tudják, sietnek szűjlesztani közöttük az újabb nótákat megváltó obuluszokat.

Husvét-vasárnapján látszik meg, természetesen, legjobban az utca arcán a husvét. A Szent-Péter-ter példán, a mely pedig a világ egyik legnagyobb tere, tele van kocikkal, a melyek egyre hozzák, ontják a fekete ruhás «hívőket». A templomba vivő lépcsőkön, mint valami óriási hangyaráj, nyüzsgő a tömör ember és a négy hatalmas kapunál, a mely a Szent-Péter-templom belsejébe vezet, életveszélyes a tolongás.

A templom óriási hármashajó zsúfolva van. Nem ezrek, tízezrek vannak a templomban. Még a felső galériák is szinte feketék a tömör ember-től. Pedig a pápa ma nem is itt tartja a szent misét, hanem a sixtini kápolnában. De ezt a nagy tömeg, a mely csupa kíváncsi idegen, nem tudja és nyugodtan várja, *kodakokkal* felegyervekeve a szentatyát.

Ezalatt a pápa a Vatikánból egyenesen a sixtini kápolnába megy át.

Nekünk, egy kis élelmességgel és jó adag újságírói merészéssel sikerült bejutnunk a vatikáni folyosóra és a kis csoport közöttünk pár fiatal asszony, a hívős oszlopsor mögé húzódvá, várta a pápát. Távolról halk moraj szűrődik át, a mely egyre erősödik. Kemény katonás lépések hangzanak el, majd feltűnik egy-pár lószőrös sisak, mögöttük egy hatalmas kereszt.

— Jön a pápa!

Előtte a pápai zuávok, svájci gárdisták, szolgálattevő papok, majd maga az ősz szentatyá. Az arcvonásai mintha megkeményedtek volna és az alakja is megnyúlt.

Mögöttém egyet csetten a kodak.

A pápa tovább halad. Fel sem néz.

Mi utána sietünk. A kis kápolna már zsúfolva van. Csupa külön engedéllyel beeresztett «hívő», a kik közül igen kevés azonban a római katolikus. A legtöbbje idegen és inkább a kíváncsiság, mint az ájtatosság vezette ide.

A szentatyára az egyik mellék fülkében feladják a pápai miseruhát, majd felhangzik az orgona. A pápa az oltárhoz lép.

Mögöttém ősz biborosok, a kik ministrálnak neki. A korus pedig, — 30—40 gyönyörű szopránhang — magának *Pergolesi* mesternek vezetése alatt kíséri a szentatyát.

A falakról Rafael, Guido Reni, Murillo, Coreggio remekművei néznek le ránk. Oldalt a svájci gárdisták festői csoportja térdel baljával szalutálva. Igazán, nem csoda, ha a szem nem engedti, hogy őszinte ájtatosságba merüljön el az ember.

Mögöttém megint csetten a kodak.

A pápa a miséjének a végére jár. Most egy kis moraj hallatszik, az emberek összenéznek, a pápa könyörög, hogy a Vezuv pusztulási szünjenek meg.

Pár pillanat még és a misének vége van. A zuávok, gárdisták felállanak. A keresztvivő papok ismét előlépnek és az egész menet megindul. . . . Mi utánuk. A mikorra visszajutunk a Szent-Péterbe, a nagy tömeg már elszórt. Már csak néhány száz ember döng a hatalmas kupolák és ívek alatt.

Balla Ignác.

A MAGYAR KIR. MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM.

II.

A muzeum szónál önkéntelenül is sorba állított üvegszekrényekre gondolunk, a melyekben a tárgyak egymás felett s egymás mellett a polczokon hol szabadon, hol üvegekben úgy

vannak kiállítva, mint a gyógyszerházban a különféle folyadékok, porok és paszták. Sőt némelyek a muzeum szót kicsinyít, sőt szándékkal is használgák avult, már nem divatos tárgyakra (teszem a jó barátné kalapjára) vagy olyan személyekre, kiknek életrevalóságát kétségbe vonják s akkor a spirituszba tétel, a kitömés és muzeumba rakás kifejezéseivel ismerkedünk meg.

A holt szárazság és merev állandóság ezen fogalmával szemben a mezőgazdasági muzeum maga az élet, a mozgás és a változatosság, bár némely téren a skatulyarendszer természetesen itt sem volt elkerülhető.

Saárossy-Kapeller Ferencz miniszteri tanácsos igazgató intenczióhoz híven Rozonowszky

Erdélyi fényképe.

A MAGYAR KIRÁLYI MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM RENAISSANCE ÉPÜLETÉNEK ELŐCSARNOKA.

LÉPCSŐ.

Frígyes művészete az állatok természetes előfordulását másolja, úgy hogy azok környezetük pontos utánzásával élethű csoportban láthatók.

Ha pedig a szépnél szebbet teremt a hazafias áldozatkészség s a jó helyébe jobbat szerez be az állam, akkor a régi szépet s a jót valamely intézet kapja, miáltal a muzeum folyton megújul, változik, él és élteket intézeteket, mint a szív, mely lüktetésével vért vesz fel s ad tovább az egész testnek.

Az eredetileg is élettelen tárgyak, a szerszámok, eszközök, gépek és fegyverek pedig szintén az életből vannak véve s az életnek vannak szánva. Mert a mint valamely meglévő eszközön valamit javítanak, vagy a mint valami újat

találnak fel, a muzeum rögtön beszerzi, kipróbálja s elhelyezi. Ha már most valamely gazda olyan üzemet akar a gazdaságához kapcsolni, melyet eddig nem gyakorolt, vagy ha egy eddig berendezve volt mellékhasználatot tökéletesíteni akar, akkor egyszerűen a mezőgazdasági muzeumhoz fordul, a hol a legnagyobb készséggel mutatják be neki természetben, sőt ha csak lehetséges, teljes munkában mindazt, a mit azon a téren az emberi találékonyságnak és ügyességnek köszönhetünk.

Az ilyen eljárás életrevalósága nagyon szembeeső, még ha valaki csak egy puskát óhajt is beszerezni, mert a sok hirdetés és reklám éppen nem megbízható, a megfelelő szaklapok

tájékoztatása pedig még sem olyan világosan érthető, mintha a tárgyat magát láthatja, sőt a kezébe is veheti az ember.

A magyar ember meg egyáltalában nem is nagyon szeret olvasni s üzletbe is röstell bemenni csak azért, hogy valamit megnézzon s ne vásároljon. Ezért gyakran olyat vásárol, a mit éppen a nyakába varrnak s a miről csak odahaza sül ki, hogy az ő czéljának nem felel meg.

Ellenben ha előbb végig nézett mindent a mezőgazdasági muzeumban, tisztában van azzal, hogy az ő viszonyainak mi felel meg legjobban s akkor egyenesen abba az üzletbe mehet, a hol az illető tárgyat megkaphatja.

A muzeummal kapcsolatban a most épülő román épületben pedig azért lesz könyvtár s előadó terem berendezve, hogy különösen fontos találmányokról, szóval a mezőgazdaság haladásáról egyszerre többeket is fel lehessen világosítani s egy időben sokak érdeklődését is ki lehessen elégtetni.

De nem csak a szorosán vett mezőgazdaságot és számos ágazatát, hanem az erdészetet, vadászatot és halászatot is felöleli a mezőgazdasági muzeum, mely ilyenformán tulajdonképpen sem nem tisztán mezőgazdasági, sem nem muzeum a megszokott hagyományos felfogás szerint, hanem ezen szerény cím alatt sokkal több lappang, mint a mennyit kifejez vagy csak sejteni enged. Szóval igazi Darányi-alkotás, mely sokkal többet vált be, mint a mennyit ígér.

Ez alkalommal csakis olyan belső részeket mutatunk be a muzeum belsejéből, a melyek üresen maradnak. Ezek a renaissance-épület lépcsőháza s a földszinti s emeleti előcsarnok. A lépcsőt környező korlát párkányzatára hírnévre vergődött, helyesebben hirbe futott lovak s más nemesebb tenyészállatok hazai művészek készítette hű képmásai vannak állítva.

Mondanunk sem kell, hogy itt minden hazai az oromesztől le az alapkövig. Különösen szép pedig a lépcső falának finoman érezett, remek rózsaszínű márványa Ruszkabányáról. Mennyi sok ily szép kincse van még hazánkban, a melyről azonban még mit sem tudunk! H. G. F.

A MAGYAR KIRÁLYI MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBÓL. — Emeleti csarnok ifjú Vastagh György állatsobráival.

Pásztor János : Búcsúzkodás.

A HÉTRŐL.

Jelöltek. Abban a nagy hangosságban, a mely most a levegőt megtölti: panasza is morajlik. A túltengő ambíció panasza és panasz az ambíciók túltengése miatt. A jelöltek, vagyis inkább a jelölt-jelöltek panaszok, hogy kevés a kerület: a pártok intézése viszont azon panaszok, hogy sok a kandidátus. A ki hivottatnak érzi magát és választott szeretne lenni. Általános melegezésre, már tudniillik a pályázók általános melegezésére a legegyenesebben úgy lehetne segíteni a dolgon, ha hamarosan meghódítanák Magyarországnak fél Európát. Akkor jutna kerület bővebben. Csudálatos, hogy ilyen világhódításra nem igen jelentkeznek a kitavaszodott friss ambíciók. Viszont nem csudálatos az, ha minálunk sok ember vágyik a képviselőháza. A törvényhozói munka szép munka. Olyan terület, a melyen tudással, hozzáértéssel, lelki erővel és nemes akarattal gyönyörű dolgokat lehet építeni. Ha az ilyen munka kivételes dícsére pályáznak a jelöltek, még azt se szabad tőlük rossz néven venni, ha ez a törekvésük kissé energikus formájú. Olyan világot élünk, hogy a jó bornak is kell a czéger és bizony nem árt, ha nagyot kiált az, a ki azt akarja, hogy meghallják a szavát. Baj azonban, hogy nem minden mandátum-ambíciónak ilyen motívumok mozgatják a szárnyát. Van, a kinek minden másért kellene a mandátum, mint az igazi rendeltetésért. Az egyik paripának akarja, a melyen könnyű szerrel elhagyhatja azokat, a kik gyalog járnak: a másik — szuszunak szeretné

Skuteky Döme : Űst-kovácsok.

az óralánczára. Végre is nem utolsó dolog, ha az embernek egy kurta közbeszólását ötven penna fogja föl a maradandóságnak és huszonöt rotációs gép nyomtatja le száz ezer újságlapra a nyilvánosságnak. Bizonyos, hogy a vívódó ambíciókban része jut ennek az elementumnak is és a nagy mérkőzés nem mindig a jobbik jónak juttatja a diadal cserkoszorúját. Nem csupa Bismarck jut a parlamentbe: de ez nemcsak minálunk van így, hanem mindenütt a világon. És talán nem is lenne jó dolog, ha a parlamentekben csupa kiválóság ülne, a ki magát tartaná a világ legokosabb emberének. Igen üdvös dolog, ha a legjelesebb elmék ott vannak a nemzet tanácsában: de hogyan fogadnak meg ezeknek a szavát a többiek, ha mind magát tarthatná a legkiválóbbnak?

Gorkij. A világhírű orosz írónak ugyan megesezt! Maxim Gorkij tudvalevőleg elhatározta, hogy kivándorol a szabadság földjére, Amerikába és ott folytatja írói működését, a hol teljes biztonságban és bátorsággal küzdhet tovább a csári zsarnokság ellen. És Amerikában úgy is fogadták Maxim Gorkijt, mint a kulturának és a népek szabadságának apostolát. Magasztalták, bámulták, ünnepezték. Történt pedig ez alig pár héttel ezelőtt és ma... ma Gorkij már egy csöppet se érezheti magát kellemesen a szabadság országában. A frissen hullott lelkesedés elolvadt, főlszikkadt, eltűnt körül; a dícsősége ott van már, a hol a tavalyi hó. A kit pár hét előtt még ujjongó tömegek lelkes áradata hőm-

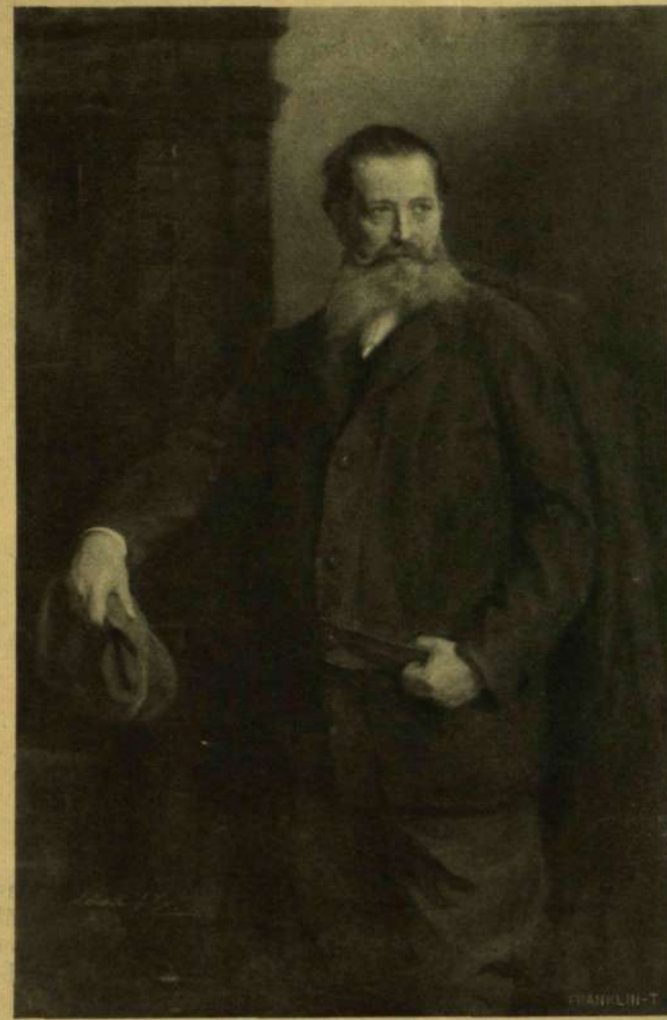
pölygött körül és a kiért nagy városok, meg dollár-fejedelmek versenyeztek, hogy vendégüknek tisztellessék, ma egy nemcsak magános és elhagyott, hanem került idegen, a kit minden hőteles nagy készséggel költöztet át egy másik szállóba. Nem hívják többé sehova, a társaságából nem kér senki, sőt az a veszedelem fenyegeti, hogy a szabad Amerika földjén nem lesz maradása. Megeshetik, hogy a nagy Gorkijt, a kit diadalkapukkal fogadtak, ki fogják utasítani Amerikából. Pedig ez a Gorkij ugyanaz a Gorkij. Tévedés a személyben nem történt. Irónak sem lett kisebb Gorkij két hét alatt. Olyasmivel sem lehet megvádolni, mint például Gapon atyát, a megfizetett szabadsághóstit, Mindössze csak az derült ki, hogy az a nő, a kit Gorkij magával vitt a szabad Amerikába, nem a felesége. A hites asszonyt, a ki mikor az urát börtönbe huzozták, minden követ megmozdított, hogy kiszabadítsa: a nagy író nem vitte magával a tengeren túlra. Hiszen tudaváló, hogy a börtön szenvedéseit sem a feleségénél pihente ki, hanem Andrejéme kisasszonyánál és ez a kisasszony szállt vele Amerika partjára is. És ez az, a mit az amerikaiak, ha még úgy értik és méltányolják is Gorkij írói nagyságát, sem megérteni, sem méltányolni nem hajlandók. És vajjon lehet-e ezért korlátozni belyegezni a fölvilágosodott Amerikát? Ime kiderül, hogy minden a szabad Amerikában sem szabad. A nagy író megbecsülük azzal, hogy megveszik, elolvassák és dícsérik, a mit ír; de ezt nem tekintik méltóságnak mindenért, a mit csinál. A könyvének helye van minden házban, de a

Pajtás Ödön : Kincstári toalette.

Pajtás Ödön : Vérszomjas borbély.

László Fülöp: Gróf Zichy Ernő arcképe.

férjét, a ki hitvesét, gyermekét odahagyta, a maga családi tűzhelyét megbecsülni nem tudta, családi tűzhelyük közé vendégnek nem kívánják.

A jótékony kíváncsiság. A szerencsétlenség bizonyára nem valami kíváncsitos látnivaló. Öröme abban az embernek, ha a pusztulásnak, a nyomorúságnak a képét látja, semmiesetre se telhetik. Kellemes, kedves, fölemelő hatása az ilyen képek nincs. Az óriási elemi katasztrófák képe tagadhatatlanul érdekes ugyan, de a milyen érdekes, olyan lesújtó is. Ha látjuk, hogy az elemek egyetlen haragos megmozdulása hogyan teszi tönkre pillanatok alatt évszázadoknak és tizezernyi embernek minden munkáját, csak a magunk kicsinységének, gyöngeségének és esendő voltának tudata foghatja el a lelkünket: ez pedig egyáltalában nem vigasztaló, hanem lehangoló érzés. És a valóság mégis az, hogy az emberek tömegeit csodálatos, eredendő erővel vonzza magához a szerencsétlenség, mindenki látni akarja, ha már mást nem láthat is, legalább azt a helyet, a hol a végzet pusztító keze lesújtott a föld lakóira és gyászt és szenvedést borított rájuk. Mi a forrása és magyarázata ennek az érzésnek, erről ezer ezer könyvet írhat, meg is magyarázhatja ezerféle-képen, a legegyszerűbb magyarázat azonban mégis — maga a valóság. Így van, mert — így van. Eredendő emberi tulajdonságunk ez a kíváncsiság. És hogy ennek is megvan a haszna és az értelme a világ rendjének háztartásában, erre adattal szolgálnak éppen most az olasz lapok. Calabriában tudvalevőleg tavaly rettenetes földrengés pusztított. A nyomor kiáltása behasított a szívekbe a művelt világ mindenütt, a hol érző emberek vannak. Össze is gyűlt szép csomó pénz, de a sujtott tartomány szegény lakosságának a leghathatósabb támogatója nem az irgalom volt, hanem — a kíváncsiság. Evtizedek óta nem volt az idegenjárás olyan nagyméretű alsó Olaszországban, mint a szerencsétlenség után. Sok százezer gazdag idegen ment le — borzalmat látni és mindenik hagyott ott cserébe az érdekesért, a miben része volt, egy csomó lírát. Most egy új katasztrófa forró hamuját szórta odalát a megpróbált földre a Vezuv krátere. Bizonyos, hogy a segítő akcióban, a melynek meg kell indulnia az egész emberes világon, a legnagyobb része megint a kíváncsiságnak lesz. A pénzes angolok — hiszen angol mindenki, a ki utazik — el fogják bori-

tani esengő lírákkal a friss láva-föletet. A miből az a tanulság, hogy van haszna minden érzésnek, a mit szívünkbe oltott az alkotó természet.

A műbarát. Harmadéve történt, hogy Bécsben sikkasztás miatt került a törvény elé egy kis asztalosinas. A nevére is emlékszem, Gehr Gusztávnak hívták. A bűne semmiképen se volt olyan érdekes, mint az ok, a mely bűnbe vitte. Az ördög egy igen nemes részen vágta belé a körmét a kis asztalosinas lelkébe. Gehr Gusztávnak ugyanis a tudás volt a legnagyobb, a leküzdhetetlen, a sodró erejű vágya. Tudni akart, a gyönyörű és hatalmas rejtelem izgatta a lelkét, a mely a könyvekben lakik és azért dézsmálta meg a mestere pénzét, mikor szeszesen másodpercenként összevete 224,000 köbláb viz zuhog le; ebből csak körülbelül egy nyolezard vagy egy tizedrészt jut az Egyesült-Államokban levő kisebb vízesésre, a többi kanadai területen van. A kanadai vízesések háromszor olyan mélyek és szélesek, mint az Unió-beliak. Az utóbbiak víz-erejét már most is nagyban felhasználják számos ipari telep hajtó erejének szolgáltatására s ezzel sok vizet elvonnak belőle, de a mostani állapot még nem veszedelmes. Hozzáértők számítása szerint azonban, ha az Unió-beli vízeséstől másodpercenként 80,000 köbláb vizet vonnak el ipari célokra, akkor e vízesés tökéletesen eltűnik s akár száraz lábbal lehet átmenni a Niagara folyó közepén levő Goat Island szigetre. Különböző villamosági társaságok ez idő szerint másodpercenként 48,000 köblábal apasztják a vízesés vizét. Most a kormánytól több oly kérvény fekszik, a melyek a még meglévő víz-főleség felhasználására kérnek engedélyt. Ha ezt megkapják, akkor a Niagara-zuhatag ismertebb része megszűnik zuhatag lenni, teljesen elapad a víze.

Becslés szerint a Niagara lezuhanó víz hajtóereje körülbelül mintegy hét millió lóerőnek felel meg. Ebből két milliót föl lehet fogni a vízesések alatt s így ennek felhasználása nem jár a vízesés kárával. Mintegy további két millió lóerő hajtja azokat a gigászi méretű turbinákat, a melyek a Niagara folyó két partján levő gyártelepek számára szolgáltatják a villamos erőt. A további három millió lóerőt nem szabad ipari szolgálatba hajtani, ha meg akarják óvni a vízesés szépségét.

Most az a tév, hogy az angol és az amerikai kormány egyezményt kössön a Niagara-zuhatag megmentésére s vizének a további felhasználástól való megóvására. Ez ugyan bizonyos tekintetben nagy áldozat, mert jelentékeny s könnyen

retessé lesz, be kell zárni: de ha én piktor lennék, nem azért imádkoznám, hogy elcsipjék ezt a gentlemant, hanem inkább azért, hogy kapjon milliós örökséget vagy esináljon főnyereményt. Mert ha ennek az úrnak pénze lesz, az bizonyos, hogy ebből haszna lesz a művészetnek.

A NIAGARA VESZEDELME.

Alig hinné az ember, pedig úgy van, hogy a világ legnagyobb természeti csodáinak egyikét, a Niagara-zuhatagot az a veszedelem fenyegeti, hogy eltűnik a föld színéről, áldozatátul esik a mindenből hasznát húzni akaró üzleti vállalkozásnak. Az amerikai közvélemény már számol ezzel a veszedelemmel és a lapok sokat vitatkoznak azon, hogy miképpen lehetne Észak-Amerikának ez egyik legfőbb nevezetességét megmenteni.

Egyelőre a zuhatagoknak az Egyesült-Államok területén levő része van veszélyeztetve. Mind a két vízesésen másodpercenként összevete 224,000 köbláb viz zuhog le; ebből csak körülbelül egy nyolezard vagy egy tizedrészt jut az Egyesült-Államokban levő kisebb vízesésre, a többi kanadai területen van. A kanadai vízesések háromszor olyan mélyek és szélesek, mint az Unió-beliak. Az utóbbiak víz-erejét már most is nagyban felhasználják számos ipari telep hajtó erejének szolgáltatására s ezzel sok vizet elvonnak belőle, de a mostani állapot még nem veszedelmes. Hozzáértők számítása szerint azonban, ha az Unió-beli vízeséstől másodpercenként 80,000 köbláb vizet vonnak el ipari célokra, akkor e vízesés tökéletesen eltűnik s akár száraz lábbal lehet átmenni a Niagara folyó közepén levő Goat Island szigetre. Különböző villamosági társaságok ez idő szerint másodpercenként 48,000 köblábal apasztják a vízesés vizét. Most a kormánytól több oly kérvény fekszik, a melyek a még meglévő víz-főleség felhasználására kérnek engedélyt. Ha ezt megkapják, akkor a Niagara-zuhatag ismertebb része megszűnik zuhatag lenni, teljesen elapad a víze.

Becslés szerint a Niagara lezuhanó víz hajtóereje körülbelül mintegy hét millió lóerőnek felel meg. Ebből két milliót föl lehet fogni a vízesések alatt s így ennek felhasználása nem jár a vízesés kárával. Mintegy további két millió lóerő hajtja azokat a gigászi méretű turbinákat, a melyek a Niagara folyó két partján levő gyártelepek számára szolgáltatják a villamos erőt. A további három millió lóerőt nem szabad ipari szolgálatba hajtani, ha meg akarják óvni a vízesés szépségét.

Most az a tév, hogy az angol és az amerikai kormány egyezményt kössön a Niagara-zuhatag megmentésére s vizének a további felhasználástól való megóvására. Ez ugyan bizonyos tekintetben nagy áldozat, mert jelentékeny s könnyen

Uferbach Jenő: Vitatkozó szocialisták.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

értékesíthető természeti erőt vonnak el a közgazdasági felhasználástól, de másrésztől a Niagara zuhatag így is, a hogy van, tetemes természeti vagyont képvisel az odaseregülő turisták és nyaralók révén, a kik elmaradnának, ha a víz elapadna. S ha az amerikaiaknak nem sok értéke van is a romantika iránt, meglehetősen kifejtett nemzeti hiúságuk is tiltakozik az ellen, hogy egyik fő büszkeségüket, Amerika nagy világ-csodáját az üzleti szellem tönkre tegye.

ANDROIDA.

(A gép-ember.)

Azt jelenti ez a szó, hogy emberi alakba öltöztetett mechanizmus. A berlini Busch-cirkuszban mutogatnak mostanában egy ilyen automatát, a mely ember módjára mozog, beszél, sőt a nevé is leírja. Hét motor van elhelyezve benne, a melyek közül mindegyiknek más és más a funkciója és ezek közösen végzik azokat a mutatványokat, a melyek ámulatba ejtik a berlinieket.

Az ilyen automata egyáltalán nem új dolog. Rátalálunk a nyomára már a legrégebbi korban és azóta többé-kevésbé tökéletesedő formában végigkísérik az emberiséget egész a mai napig.

Mint hogy ezek a bábuk tetszés szerinti formát ölthetnek, az ó-kor állat-mechanizmusai és fantasztikus szörnycsoportjai csak úgy ősei a berlini automatának, mint a közép és újkor androídái.

Az ókorban Dádalus görög szobrász az első, a kiről tudjuk, hogy mozgó emberi alakokat készített, a melyek fölkeltek kortársai csodálatát. Utána, Krisztus sz. e. körülbelül 400 esztendővel készültek a tarenti Archytas fugalambjai, a melyek állítólag repülni is tudtak. Az ezekről szóló feljegyzések birhatták a XV. században Regiomontanus arra, hogy megalkossa a híres vaslegyet, a melyről egykorú feljegyzések azt mondják, hogy elszállt az ember kezéről, körülrepült a szobában és ugyanoda tért vissza, a honnan kiindult. Ugyancsak Regiomontanus készítette akkori hagyományok szerint azt a hatalmas madarat, mely I. Miksa császárt Nürnbergbe való bevonulása alkalmával szárnyacsatogással és fejbölgatással fogadta, a mi manapság bizony nevéstésé látvány lenne, de akortájt mindenféle dísznél, czifraságnál jobban lefoglalta a nézők figyelmét.

A középkorból Albertus Magnus regensburgi püspök ajtónállójának a híre maradt ránk, a ki mély bókollással üdvözölte az érkezőt és hangos kiáltással ajtó nyitott előtte. Ennek a bábúnak mindenünne csodájára jártak, míg aztán Aquinói Tamás megalkotta a nagy érdeklődést és sajátkezűleg darabokra törte a szent-törő emberutáztatot.

Bámulatos, hogy a középkorban, és mielőtt általánossá lett a gépeknek hasznos munka végzésére való fordítása, még az újkorban is, a legkiválóbb matematikusok sem állították idejük nagy részét mechanikai játékszerek összeállítására fordítani.

Az ő munkájukkal párhuzamosan haladt a chemiának az igyekezete, hogy élő embert állítson elő — a laboratoriumban. Az előbbieket közül Baconról és Descartesról tudjuk, hogy emberi mechanizmusok készítésével foglalkoztak, a chemikusok közül pedig Paracelsus, a XVI. század legkiválóbb orvosa adott pontos utasítást a homunculus előállítására. Persze csak az utasítást készítette el, az embert nem. Göthe is megemlíti Faustjában azt a chemiai kotyvasztékot, a mely a vegyi folyamatok megősmérése óta mindig ott kísérte a vegyészektől retortájában.

Még a mult esztendőben is bejárta az újságokat annak a híre, hogy végre sikerült alsórendű élőlényeket chemiai úton előállítani. De azóta már a czáfolat is megérkezett. A homunculus — a retorta ember — tehát egyelőre még kevésbé veszélyes vetélytársa a halandó embernek, mint az automata.

Maradjunk hát az utóbbinál. Az androida a XVIII-ik század végén igen magas tökéletességre emelkedett. Az óraművek bonyolult szerkezete ekkor már közprédává lett és a mechanikus embertársaink szórakozására százával konstruálták a járó, tánczó és zenélő automatákat.

Ezek között első helyen áll a Vaucanson flótása, a ki mint egykorú forrásokból olvassuk,

A GÉP-EMBER IR.

A BERLINI GÉP-EMBER SZERKEZETE.

oly szépen muzsikált, hogy Vaucanson mester inasa sehogyse akarta elhinni, hogy ő gazdája személyében nem magát az Uristent szolgálja.

Az automaták készítése mellett Vaucanson főleg a szövőszékek tökéletesítésével foglalkozott és az effajta munkáiból a mai napig fennmaradt gépet egy automata-számár hajtja. Ezt állítólag azért szerkesztette, mert a szövők, mikor látták, hogy Vaucanson olyan szövőgép készítésén mesterkedik, a mely az ő kezük munkáját fölöslegessé teheti, egy szép napon jól elverték. «Azt hiszitek, hogy egy számár nem tudja megszöni ugyanazt, a mit ti? Megmutatom, hogy külön munkát végeztetek vele!» mondotta Vaucanson. És ekkor, hogy megboszulja magát, elkészítette szövőgépével egy újat a már említett számarat, a mely a legnagyobb pontossággal hajtotta és igazgatta a gépet.

De az eddig létezett összes automaták között legnagyobb híre mégis egy magyar ember, Kempelen Farkas sakkzó automatájára tett szert. Ennek az alkotásnak már egész irodalma keletkezett. Magyarzatával, többé-kevésbé ügyes találgatások útján, köteteket töltöttek meg, különösen a németek.

Ezzel a géppel Kempelen a XVIII. század végén egész Európát bejárta és leverte a leg-

jobb sakkzókat. Megfordult a legtöbb uralkodó udvarában és a négyoszlopes szekrény előtt ülő török pasa, a mint a játszma elején kivéve szájából hosszú száru esibukját a gép folytonos berregése közben biztos nyugalommal húzogatta a sakkfigurákat, méltó feltűnést keltett mindenfelé. A gép szerkezete minden magyarzatás és találgatás daczára mindmáig sem áll tisztán előttünk.

Allítólag Nagy Frigyes lett volna az egyedüli, a ki titoktartásra kötelezte magát, nagy pénz árában megtudta Kempelentől a sakkautomata titkát. A magyarzat igen rövid ideig tartott és mikor Nagy Frigyes kijött a szobából, nevetve mondta, hogy «ezt akár egy gyermek is azonnal megfejthetné». Ez az automata majdnem egy évszázadon át forrongásban tartotta a sakkzókat és megszerezte Kempelennek azt a hírt és dicsőséget, melyet más találmányai révén sokkal jobban megérdemelt, de a melyek fontosabbak, komolyabbak lévén, alig kerültek szóba.

Szorosan összefügg az automatákkal beszélő-gépe, melyet a londoni Kings Collegeben őriznek és a melynek szerkesztésén évekig dolgozott Kempelen. Végigtanulmányozta az összes hangszereket, de sehogyse tudott olyanra akadni, a mely csak megközelítőleg is hasonlított volna az emberi hanghoz. A véletlen vezette rá a helyes útra. Sétálgatva, egy falusi koresma előtt dudaszót hallott. Csodálkozva figyelt egy darabig, aztán hirtelen észbekapott: megtalálta az igazi hangszert. «Soha zene», mondja ő maga, «még olyan gyönyörűséget nem okozott nekem, mint ennek a megvetett dudának a zokogó bűgása.» Ennek segélyével aztán, temérdek nehézséggel küzdve, el is készítette a gépet. Manapság már csak a beszélő-babák emlékeztetnek erre a szerkezetre.

Kempelen sakkautomatája után divatba jött, hogy az automatákba embereket bújttak, a kik belülről igazgatták és meg-megszólaltatták e figurákat. Ilyen volt a King-fy nevű törpe, a ki nagy nevezetességre tett szert és a kit sokáig mutogattak Európaszerte, míg aztán kiszült róla, hogy a törpe automatában egy még törpebb ember rejtőzik.

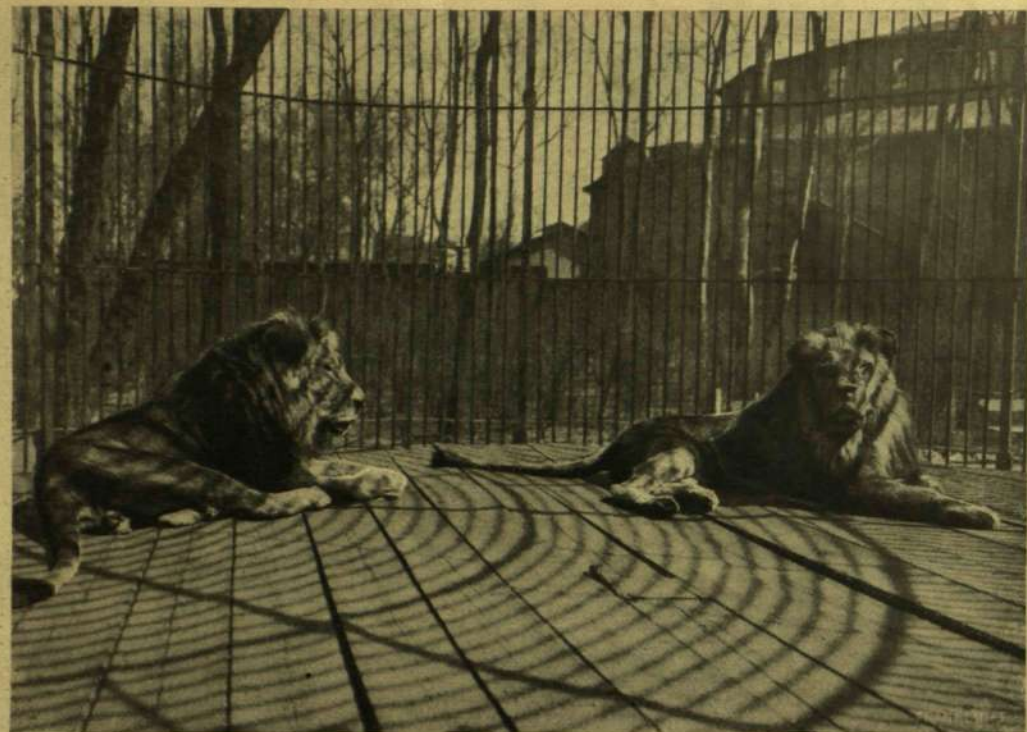
Ugyancsak érdekes volt az a kis lány is, a kit Amerikában produkáltak és a ki oly tökéletesen utánozta az automaták merevségét, szabályos mozgását, beszédét, hogy ezért jártak csodájára az emberek. De ezt a lányt az élelmes amerikai a mutogatásnál praktikusabb dologra is felhasználta. Történt ugyanis egy időben, hogy egy üzletben minden éjjel tolvajok jártak. A rendőrség sehogysem tudott rájuk ütni. Vigyáztak, őrködtek mindenféleképpen, de a tolvajok csak ügyesebbek voltak: hamarabb neszelték meg a rendőrséget, mint emez őket. Végre aztán az az ötlete támadt az egyik rendőrnek, hogy beállítja az üzletbe ezt a kis automata-lányt, a kezébe csengőt rejt, mely a szomszédos házba szolgál és ilymódon felszerelve otthagya éjjelre. A fogás fényesen sikerült. A tolvajok mitsem törődtek a bábbal, nyugodtan dolgoztak és a rendőrség java munkájukban foghatta el őket.

Az is lehet különben, hogy az egész híressételek csak ügyes reklám volt, a melylyel az impresszárió fokozni akarta a pseudo-automata iránti érdeklődést.

A szépirodalomban is sok helyütt találkozunk az androidával. Színművekben, novellákban sokszor szerepeltetnek az írók az emberhez hasonló élettelen lényeket. Még pedig nemcsak szándékosan, hanem — akaratlanul is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szepesvármegye szobrászati és festészeti emlékei. A szepesvármegyei történelmi társulat nem művelhetett volna hasznosabb és gyümölcsözőbb dolgot, mint hogy megírta a vármegye művészeti emlékeit. Nemesak azért hasznos ez a vállalkozás, mert a magyar földön egykor élt régi művészeti és művelődési törekvéseket csakis úgy ismerheti meg s dolgozhatja fel egyenesen és rendszeresen a tudomány, ha előbb ily részlet-tanulmányokban össze van gyűjtve az anyag, hanem azért is, mert éppen Szepesvármegye kulturájának régiségénél és egykori gazdagságánál fogva bővebb

Oroszlánok.

Láma.

és értékesebb anyagát nyújtja a műtörténeti kutatásnak, mint hazánk legtöbb más vidéke. A társulat e monographiák elkészítésével *Divald Kornél* szorgalmas kutatókat bízta meg, a ki már a nagyarányú munka első részével, a vármegye építészeti emlékeinek feldolgozásával is megmutatta a feladatra való hivatottságát. Munkája most megjelent második részében a Szepesség régi szobrászatát és festészetét mutatja be. Középkori templomaink díszítésének fejtegetésén kezd, azután XIV. századbeli képirásunk klasszikus emlékeiről szól, melyek a Szepességen feltalálhatók. Ebben a fejezetben a Lőcsei Szent Jakab-templom falképeinek szentel — érdemük szerint — legtöbb helyet. Ezután összeállítja a szepességi templomok szárnyas oltárainak statisztikáját s részletesen leírja az érdekes és nagy fontosságú műtárgyak fontosabbjait, méltatva a XV. század fadaragó művészetét is. Két fejezetet szentel a XVII. század nevezetes szobrásza, *Lőcsei Pál* mester és iskolája méltatásának. A monographiát a középkori siremlékek ismertetése fejezi be. A ki a tárggyal bővebben nem foglalkozott, arra meglepetéskép hat a munka rendkívül gazdag és becses anyaga. Oly gazdag, virágzó és e mellett szervesen fejlett művelődési életéről tesz tanúbizonyságot, a melyről eddig legfeljebb a szakembereknek volt tudomásuk. Ha egyéb érdeme nem volna is a könyvnek, megérdemelné az elismerést azért, hogy ezt a tényt szélesebb körök tudatába is beoltja. Történeti módszere és világos előadása is alkalmassá teszi *Divald* munkáját arra, hogy a nagyközönség érdeklődését fölkeltsé

s ez érdeklődést nagy mértékben fokozzák a nagy számú kitűnő illusztrációk (21 melléklet és 85 szöveggép), melyek nyomról-nyomra szemléltethető teszik azt, a mit a szerző elmond.

Bolygó szívek. Eötvényi *Nagy Olivérné* nevére egy körülbelül két év előtt megjelent novella könyv révén emlékszünk. Ebben a könyvben egy sok tekintetben érdekes és rokonszenves női tehetség jeleit találjuk, a mely bizonyos várakozásokat is keltett. Most egy kis regényvel, vagy pontosabban szólva, hosszabb elbeszéléssel lép a nyilvánosság elé. Ez a kis munka azonban csak részben elégti ki várakozásunkat; több jó vonása ellenére sem tarthatjuk a legsikeresebb regények egyikének. Elég élénken, helyiely-közzel bizonyos verve-vel van megírva, egy-egy helyzetet hatásosan tud a szerző felhasználni, cselekvényének menete és alakjainak beállításai ellen azonban igen komoly kifogásaink lehetnek. Egy házaspár történetét mondja el: egy fiatal orvosot, a ki erős ambícióval fényes állást vív ki magának a felesége kedvéért, de ezalatt elveszti házasságát bensőségét, tűzhelye hideg és rideg lesz. Neje mindinkább korlátolt és roszindulatú anyja befolyása alá kerülve, mind hidegebb lesz férje iránt s mikor ez egy kis melegség után vágyódva egy színész nő hálójába botlik, elváltik tőle. Eddig a regény úgy halad, mintha azt akarná bizonyítani, hogy kiki csak abban a környezetben találhatja meg boldogságát, a melyben nevelkedett s a falusi ember a nagyvárosban előbb-utóbb boldogtalan lesz. E ponton azonban kisklik eredeti irányából: férj és feleség, mikor már törvényesen elváltak, a vasuton véletlenül találkoznak, újra fellobban bennük a régi láng s csakhamar újra összerúgnak, mint már véglegesen boldog házaspár. Boldogságukat gyermekük születése tetőzi be. Az a vasuti találkozás rontja le leginkább a regény hatását, a finomabb érzésű olvasóra elkedvetlenítőleg

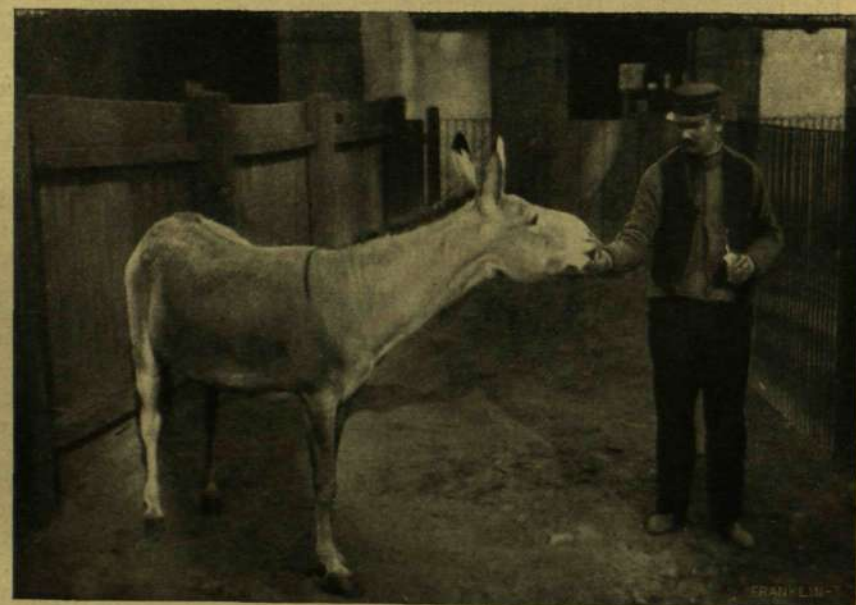
hat az ilyen mesterkéltén fölkapott motívum, a mely feldolgozásában és következtéseiben alig tekinthető másnak, mint egy különben izléses és jó érzékű író izlésbeli tévedésének. Az alakok között nem élnek saját életet, nem a megalkotásukban rejülő művészi elven erő, hanem az író kénye kedve mozgatja őket a pillanatnyi szükség szerint. Sajátos dolog, hogy — nő írta regényben — a hány nő-alak van, mind ellenszenven van rajzolva. Az igaz, hogy a fő férfi-alak, az orvos sem teszi ránk a férfi benyomását.

Magyarok daloskönyve. *Dura Máté* nagyon jó-raváló kis gyűjteményt adott ki azokból a dalokból, melyek ma a magyar nép s a műveltek nótás ajkán élnek. Szerelmi dalok, dévaj dalok, hazafias dalok, bordalok, elbeszélő dalok, katonadalok címek alatt nagy tömeg dalszöveget ad, mindenki megtalálhatja köztük azokat, a melyeket ismer s melyek neki kedvesek s azokat is, melyeket csak úgy félig-meddig tud, s meg akar tanulni. *Dura Máté* nyilván maga is nagyon szereti a jó magyar nótát, erről tanuskodik az a gondosság, a melylyel gyűjteménye igen nagy anyagát összeállította. A nagy magyar közönségnek, a melyből még mindig nem veszett ki a nótás kedv, olyan könyvet adott a kezébe, melyet bizonyára igen szívesen fog fogadni.

Ada-kálei török népdalok. A török nyelv és irodalom szorgalmas kutatója, *Kúnos Ignác* összegyűjtötte az Ada-Káléban lakó törökök népdalait s a gyűjtemény az Akadémia értekezései közt jelent meg. Ada-Kálé, a három ország között fekvő kis dunai sziget, melyet *Jókai* nevezett el «Senki szigeté»-nek, bennünket különösen is érdekelhet, nemcsak mint a Duna vonaláról leszorított törökök egy ott felejtett oázisa, hanem mint régi történelmi emlékeknek visszamaradt nyoma is. Mintegy ötszáz lakója a más nyelvű és hitű népektől körülövezve is megtartotta nyelvét, vallását, faji hagyományait,

Zebuk.

Afrikai vadzsamar.

A KIRÁLY ÁLTAL AJÁNDÉKOZOTT ÁLLATOK A BUDAPESTI ÁLLATKERTBEN.

egészen külön, önálló világot alkotott magának kis szigetén. Népdalai nyelvi és ethnografiai szempontból egyaránt nagyon érdekesek, de van köztük nem egy, a mely költői szépségével is megragadja a figyelmet. *Kúnos Ignác* e népdalokat párhuzamos török és magyar szöveggel közli s tartalmaz, rövid bevezetést irt elébük.

Gróf Mikó Imre emlékezete. Gróf Mikó Imrénak, a nagynevű erdélyi államférfiúnak emlékét kegyelettel ápolják azok, a kik legközvetlenebbül érezték tevékeny szellemének áldásait: a sepi-szentgyörgyi székelyek. A mult év szeptemberében, gróf Mikó Imre születésének századik évfordulójakor a sepi-szentgyörgyi Mikó kollégium emlék-táblával jelölte meg nagynevű alapítójának szülőházát s ez ünnepélyről most emlékkönyvet adott ki. A füzetben több képen kívül megtalálhatni az emlék-tábla leleplezési ünnepének leírását, az ott elmondott beszédeket, stb.

Ezer magyar dal. *Kun László*, jeles zeneművész szerkesztése alatt nagyszabású zenei vállalat indult meg, a mely egyelőre tíz kötetben ezer magyar népdal dallamát gyűjti össze zongorára és énekhangra átírva, szövegével együtt. Azt lehet mondani, hogy a magyar nép zenei kincsét adja ez a gyűjtemény s becsét fokozza az is, hogy a szerkesztő megtartotta a dallamok ősi, tiszta alakját, igyekezett minden dalnak hiteles, eredeti dallamát

A ezitadella kapujában.

Vásárosok.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: **KÖLÖNTE LÁSZLÓ** birtokos, 48-as honvéd, Háromszék vármegye törvényhatósági bizottságának és Kézdivásárhely város képviselőtestületének tagja 82 éves korában Kézdivásárhelyen. Az elhunyt egyik alapítója volt a kézdívásárhelyi 48-as és függetlenségi körnek és örökös tagja a kézdívásárhelyi evangélikus református egyház keblbi tanácsának. — **SÁROSSY LAJOS**, a sátoralja-ujhelyi római katolikus iskola igazgató-tanítója, Lindeviesében 27 éves korában. — **ECKENSBERGER KÁROLY** pénzügyigazgató 54 éves korában Kaposvárott. — **Idősb KÖMÖCSY JÓZSEF**, 48-as honvédtüzér életének 78-ik évében Kolozsvárott. — **ENGEL SÁMUEL**, a «Gresham» titkára 64 éves korában Budapesten. — **PISKÁRKOSI SZILÁGYI JENŐ** földirtokos, a biharmegyei gazdasági egyesület alapító tagja 58 éves korában Berettyó-Ujfaluban. — **Idősb MISZÁNOS DÁNIEL** 79 éves korában Abádszalókon. — **Gyergyószentmiklósi KÖVÉR ERZ** földirtokos, cs. és kir. tart. tüzérhadnagy, okl. gépészmérnök, Csanádvármegye törvényhatóságának bizottsági tagja, életének 33 ik évében Budapesten. — **BADOS ISTVÁN** ügyvéd, Vas megye törvényhatósági bizottságának tagja Körörmenden. — **Csernólehotaí CSERNÓ ZOLTÁN** m. kir. koronauradalmi intéző 50 éves korában Gödöllőn. — **Dr. PÓT RADÓ**, járási orvos, a bonyhádi ág. hit ev. aligimnázium felügyelője, életének 60-ik évében Bonyhádon. — **Id. VÁRADY LAJOS**, a szamos-

megállapítani s a zongorakíséret is simul a dalok népies jellegéhez. Most három kötet jelent meg a gyűjteményből, diszes kötésben s csinos kiállításban, a melynek az az érdeme is megvan, hogy papirosa, hangjegyeinek metszése, nyomása, mind magyar munka. A teljes mű ára 10 kötetben 100 korona s a kiadó cégégnél, a Könyves Kálmán vállalatnál három koronás havi részletekben is kapható.

Új könyvek:

Szepesvármegye művészeti emlékei. A műemlékek országos bizottsága támogatásával kiadja a szepesvármegyei történelmi társulat. Szerkeszti dr. *Vajdovszky János*. Második rész: *Szobrászat és festészet.* Irta *Divald Kornél*. Budapest, Stephaneum r. t. nyomása. Ára 12 korona.

A Mária Dorothea-egyesület XXI. évi jelentése. *György Aladár* emlékének szentelve 1906-ra. *Fábián Irma* emlékbeszédével *György Aladár*ról.

Magyarok daloskönyve. Szerkesztette *Dura Máté*. Budapest, «Budapesti Hírlap» kiadása. Ára 2 kor.

Eötvényi Nagy Olivérné: Bolygó szívek. Regény. Budapest, Athenaeum részv. társ. nyomása. Ára egy korona.

Hidvégi gróf Mikó Imre emlékezete. A sepi-szentgyörgyi ev. ref. székely Mikó-kollégium előjáróságának megbízásából szerkesztette *Péter Mózes* igazgató-tanár. Sepi-szentgyörgy. Ára 50 fillér.

Ada-kálei török népdalok; gyűjtötte, fordította és jegyzetekkel ellátta *Kúnos Ignác*. Budapest, Akadémia kiadása. Ára 2 korona.

Van Isten . . . Irta *Hastings F. B.* Angolból fordította *Csizmadia Lajos* theol. t. nár. Budapest, Protestáns Irodalmi Társaság kiadása. Ára 1-60 kor.

A hegyoldalban.

HUSVÉT HÉTFŐI BÚCSÚ A GELLÉRTHEGYEN. — Balogh Besső fénykép.

völgyi vasút részv. társ. ellenő. és szamosujvári állomásfőnök, élete 55-ik évében Szamosujváron. — Győri FARKAS JESZÓ nyug. min. tanácsos 72 éves korában Budapesten. — Dr. TUBOLY GYULA ügyvéd, Zalavármegye tiszteletbeli ügyésze, 54 éves korában Nagykánizsan. — FAUL FERENCZ, az országos magyar királyi zeneakadémia tanára Budapesten. — HUBER VIKTOR máv. hivatalnok életének 25-ik évében Pusztavacson. — MIHALOVICS ISTVÁN munkácsi egyházmegyei papnövendék 21 éves korában Tokolyán. — HOLDOSY EDE 83 éves korában Késmárkon. — TÓVÁROSI FISCHER IONÁCZ 67 éves korában Budapesten. — VAJNA KÁROLY, nyug. törvénytudó bíró, 48-as nemzetőr főhadnagy és segédtitiz, Szatmár-Németi városának 1861—1864-ig országgyűlési képviselője és utolsó választott főbírája 81 éves korában Szatmár-Németiben. — GOMBAS JÁNOS nyug. gazdatiszt 60 éves korában Gödöllőn. — GEISLER FLÓRIÁN építőmester 90-ik évében Tolnában. — HAFNER JÁNOS 68-ik évében Budapesten. — EPERJESSY JÓZSEF 77 éves korában Sárospatakon.

Özv. DÜRR GÉLLÉRTNÉ 77 éves korában, Budapesten. Dür Ödön, a Franklin-Társulat főpénztárosa édes anyját gyászolja az elhunytban. — Nagyborosnyói özv. KÖNYV DÁNIÉLNÉ, Nagyborosnyón. — LESKÓ BÉLANÉ, szül. Székely Ilona 38 éves korában Kasán. — RECSEY MIKSAÉ, szül. Kassalik Adél 70 éves korában Budapesten. — Cserneki és tarkeői DESSEVFFY MATHILD Nagyszomben. — Özv. LANGER VILMOSNÉ, szül. Fájth Julianna 86 éves korában Szekesfehérváron. — BERNÁTSKY ANTALNÉ, szül. Fogt. Mária 63 éves korában Budapesten. — Özv. PANNICAN ANDRÁSÉ, szül. Majernyky Anna 66 éves korában Besztercebányán. — ZATRÓCSY REZSŐNÉ, szül. Czucz Jolán, az Amerikában élő hős 48-as tábornok nőlkahuga Budapesten. — FESTETICS KAROLIN grófnő 86 éves korában Bécsben. — SZENDRÓDY KÁROLYNÉ, szül. Schön Luiza 76 éves korában Szekesváradon. — Özv. MUCHMAYER SÁNDORNÉ, szül. Bäck Filippina 57 éves korában Budapesten. — Özv. ODRAJ JÓZSEFNÉ, szül. Klossák Teréz 76 éves korában Hatvanban. — FRITSCH EMILNÉ, szül. Wéner Klára 21 éves korában Budapesten. — Özv. CSORBA LAJOSKÉ, szül. Sárvári Paulina 74 éves korában Debreczenben.

EGYVELEG.

* A világ legkisebb embere jelenleg Gantz Károly órnagy Amerikában. A 39 éves férfi testtölye 15 kiló, magassága: 18 hüvelyk. Különben mivel s rendkívül szellemű ember.
* Fallières a francia köztársasági elnöknek megválasztása 28 ezer koronába kerül. Az elnök hivataloskodásának ideje alatt az államnak havonként 96 ezer koronájába fog kerülni.
A Magyar Asphaltrészvénytársaság a napokban tartotta meg dr. Matlekovits Sándor v. b. t. t. igazgatósági elnök elnöklése alatt évi rendes közgyűlést 10029 részvényt képviselő 117 részvényes képviseletében. Az igazgatóság jelentése kiemeli, hogy a múlt évben az aszfalt-burkolatok iránt fokozott érdeklődés mutatkozott, mi a társaság által nyert megren-

delésekben is kifejezésre jutott. A zárszámadások 359,779 K 15 f. nyereséget mutatnak ki, melyből 350,000 K az újítási, helyreállítási és értékesítési alap javadalmazására fordították, a fennmaradó 9779 K 15 f. tiszta nyereségnek pedig új számlára való elővitele javasoltatik. A társaság adósságainak konszolidálása céljából és hogy az alapítók az investícióikkal helyes arányba hozassák, az alapítóknek 6000 darab új részvény kibocsátása által 5 millió koronára való felemelése indítványoztatik, olyképen, hogy ezen részvénykibocsátásnak alkalmas időben való keresztutitelével és az új részvényeknek névértékénél nem alacsonyabb árban való értékesítésével az igazgatóság bizsák meg. A közgyűlés az igazgatóság összes indítványait egyhangulag elfogadta és az alapszabályok vonatkozó szakaszainak módosítása után Abonyi Emil ny. min. tan., Pollner Henrik igazgató és Popper Bernát igazgató urak igazgatósági tagokká, a felügyelőbizottságra pedig az előbbi tagok, valamint Neugebauer László és dr. Ullmann Pál urak mint új tagok választattak meg. A közgyűlés után dr. Matlekovits Sándor v. b. t. t. elnöklése alatt tartott igazgatósági ülésben Popper Bernát igazgató alelnöknek lett megválasztva.

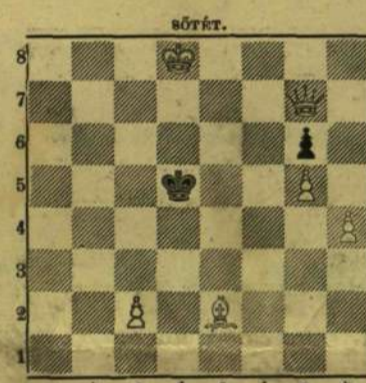
Szerkesztői üzenetek.

Az én imádságom. Tehetséges ember halvány munkája, nem érezeti azt a fonságosan meghatótt hangulatot, mely önkéntelenül is imára ragadja az emberi lelket.

Sajkám. Balatoni halász. Száz év óta. Az elsöben a régi kopott hasonlat a szív és a sajka között tühethető, bár kissé erőltetetten van megírva. A második száraz, teljesen költőtelen. Az harmadiknak a tárgyából lehetne igen szép költeményt csinálni, de a szerző nem tudta megcsinálni.

SAKKJÁTÉK.

2481. számú feladvány. Balla Zoltántól, Budapest.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2466. számú feladvány megfejtése Galitzky W.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Vc1-d2	Kc5-d5 (a)	1. Vd2-h2	Kc5-d5
2. Vd2-d1	Kd5-c5 (b)	2. Vh2-g2	Kd5-c5
3. Vd1-f3	d6-d5	3. Vg2-e4	mat.
4. Vg3-f8	mat.		

Világos.	b.	Sötét.
2. Vd1-b3 stb.		Kd5-e5

A 2467. sz. feladvány megfejtése Traxler Károlytól. (A feladvány tövében volt 2466. számunk jelezve.)

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vc2-d3	a6-a5 (a,b)	1. Vh5-g6		
2. e2-e4	d5-e4	2. Vd3-d4	Kc5-f6	
3. Vd3-b5	mat.	3. Vd4-d5	mat.	

A 2468. sz. feladvány megfejtése Bartsch Jánostól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Fh3-g2	Kd5-e6	1. Fg7-f5		
2. Vc3-e5	Hd3-e5	2. Vc3-e6	Hd5-e6	
3. Hf3-d4	mat.	3. Hf3-e5	mat.	

Ez a feladvány a négyszeres vezéraldozat és a tiszta matok miatt méltán megérdemelte volna az első díjat.

A 2469. sz. feladvány megfejtése Blumenthal Oskártól.

Világos.	Sötét.
1. Va4-g4	f5-g4
2. Kc3-c4	g4-h3
3. Hg1-f3	mat.

Helyesen fejtették meg: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Merényi Lajos. — Kovács J. — A »Budapesti Sakk-kör« (Budapest). — Németh P. (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — A Nagykőrösi Városi Kaszinó. — Kovács László (Nagykőrös). — Ludányi Antal (Szolnok). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Ágnes (Seged). — Szabó János (Balony-Szentlászló). — Balogh D. (Kecskemét).

KÉPTALÁNY.

A 13 ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az istenben való hit nem tudomány, hanem erény.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Foulard selyem
Gazdag mintaválaszték azonnal. Selyemgyár Henneberg Zürich.

Salvator
Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású
vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizeleti nehézségeknel, csukorbetegségeknel a legrossz és emésztési zavarok hurutainál.
Budapestben főraktár Edeskaty L. urnál.

MAGGI IZESÍTŐ
javítja az étkek ízét.
Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

Magyar Könyvtár
Egyes szám ára 30 fillér.

Ki akar angolul tanulni?
Az jó hasznát veszi a következő könyveknek.
Bizony! Angol és magyar beszélgetések kézikönyve. Vásonkban kötve 3 korona 20 fillér.
Dallos-Patterson. Gyakorlati angol nyelv-tan. Vásonkban 3 korona 60 fillér.
Kaphatók Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) R. t. Budapest, Andrássy-ut 21.

Hirdetések elfogadtak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utca 4.

Szerkeszti RADÓ ANTAL.
Kapható Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. társ. könyvkereskedésében VI., Andrássy-ut 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben.
Jegyzékkel készséggel szolgatunk.

Selyem a divat!
Kérjen mintát tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák- és blonszokra: Habutai, Pompadour, Chiné, Rayé, Voile, Shantung, St-Gallit hímzés, Mousseline 120 cm. széles, méterenként 1 K 20 fill.-től felelőbb fekete, fehér, egyszínű és színesben.
Mi csak jóállással készedtett selyemszövetet adunk el ill. fekt magánfelelnek, vám- és portamentóval a lakásba szállítva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájcz.) Selyemszövet-kivitel. Kir. ndv. szállító.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.
Istenem, — így sáhalja ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elhagyhatnám én em földet! Szavakból megmagyarázhatók. Lám, nem is kell sznyit ádóni! Tegye minden hölyg és férfi csak egy kísérletet! Mándor soványt és vértelent pórnai, biztos az eredmény; est lekiadályos orvosi és vegytudományokkal kimutatnak. — Ne mulasson senki el, arról meggyőződni; hossza meg a Mándor por, ha be nem válik, a pénzt ádóni visszaszám. Csak 3 kor. 80 fill. Mándor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utasítással a pénz be küldése mellett; portamentóval díszesben küldi.
Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Tóth József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz. 1125

E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodalom legjelesebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből. — Ezen vállalat lehetővé teszi a nagyközönségnek, hogy kevés költséggel szép és a tudomány minden ágát felölelő könyvtár birtokába juthasson.
Kapható Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. társ. könyvkereskedésében VI., Andrássy-ut 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben.

NÁRCZISZ CRÉME és SZAPPAN
bámulatos és gyors eredménnyel minden káros következmény nélkül távolít el
SZEPLŐT
májfoltot, vimmerlőt, mitessert és bármily **ARCZBŐRHIBÁT**
Egy tégely arc krém ára 1 kor. 50 fillér. Egy darab szappan ára 1 korona.
Hattyn-gyógyszertár Budapest, VI. Aréna-ut 124.

Vihnye
Élvezés: reggeli, ebéd, oszonna és vacsora egy napra 3 K, egy hétre 20 K.
Kiváló gyógyhatású női betegségek, vérszegénység és idegben gyökében, a húggyógy- és nőgyógyászati, lár és fenyőerdők.
Szobák hetenként 7 K-tól 31 K 50 f.-ig.
A szobák ára az elő- és utószobával (jun. 14-ig és augusztus 23-tól) 40%-kal mérsékeltebbek.
természetes meleg vasas gyógyfürdő Bars megyében, fenyves és lombos erdő környezete színesen változék. Posta-távvidé és interurbán telefonállomás. Gyógyszertár helyben. Vas-ut állomás: Szénásfal-Vihnye, a fürdőteleptől 5 kilomét. távolságban.
VIHNYE
Hatósi gyógyfürdő dr. Décsy István uti állomás: Szénásfal-Vihnye, a fürdőteleptől 5 kilomét. távolságban.
A fürdői Selmeczbánya városa (melynek tulajdonát képezi) házilag kezelteti; gondnokul ez évben is Szencsny Miklós törvényhatósági főjegyzőt küldötte ki.
A házi kezelés bevezetése óta Vihnye fürdő július és augusztus hónapokban **túlszűfolt**, a jelentkezők mindegyike lakást egyáltalán nem nyerhetett s azért ez uton is figyelmeztetjük a **Vihnye-fürdőben** gyógyulást óhajto betegeket, hogy lakás-biztosítás nélkül, főképpen július hónap az odautazás kellemetlenségével járhat s hogy a pihenő gyógyulása legalkalmasabb a május és június hó, avagy augusztus 15-től szeptember 15-ig.
Selmeczbánya város törvényhatósága a lakásbány megszüntetése indokából a kies fürdőhelyen **villa- és szállóépíteteket** ingyen kö és politikai áru épületi kiszolgáltatásával, esetleg ingyen vagy kedvezményes áru telek átengedéssel is támogatja. Prospektust küld és részletesebb felvilágosítást ad az igazgatóság.

SERAIL-ARCZKENŐCS,
Minden arcban alkalmassá nélkül!
Minden arcban alkalmassá nélkül!
az arcot tisztítja, fehériti és báronyphává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill.
Serail-szappan, Epo-szappan kitűnő tolett szappanok a kendő használatához. Serail-krém a nappali használatra, Serail-puder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és krém. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerész, Aradon, Szabadság-ter.

Az asztalosok szövetezeti Butorcsarnoka.
A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló
Butorcsarnok
és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorcsarnoki közönség figyelmét a
VIII., József-körút 28. szám,
Békkocsis-utca sarok, valamint
IV., Belváros, Ferencz-tere 1. sz. a.
királyi bérpalotában dusan felszerelt mobera és stíluszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek juttanyos áron jstállás mellett a latuak el
A Butorcsarnok szövetezeti
kizárólag csak budapesti képosított asztalos- és karpitos mesterek dolgoznak, ugy Budapest környékén készített, vagy bőszi silány áruk elállításával nem foglalkozik.
Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 11308
Minden egyes butoradbar bizottság által felülbírlva.

Vértess-éle Sósorszesz Minden házban szükséges.
FEJFÁJÁS ELLEN ANTIDOL
FELPERCZ ÁGOT HAT
KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Magyar szárazlemez és síkfilm gyártmányok.
Adria általános és színérkevény szárazlemez és síkfilmek.
Tátra szárazlemez.
Adria előhívó, Adria színező-rögzítő fürdő.
Kaphatók a fotózuletekben.
Arjegyzéket és mintát készséggel küld a gyár:
Csász. és kir. udv. szállító
RIGLER JÓZSEF EDE
papírneműgyár r. t.
FOTOIPARI OSZTÁLYA.
BUDAPEST,
Rózsá-utca 55. sz. Erzsébet-ter 19. sz.
Raktárak:
Berlin, Konstantinápoly, München, Ruzsuk, Wien.

ALASSA
réle valódi angol ugorkatej gyors és bámulatos hatású szépitő-szer.
Semmi aralmas anyagot nem tartalmaz 2-3-szori bekenés után tiszta fiatal arcuk lesz, szép, májfolt rancok elmulnak és szépségüket megtarthatják, ápolhatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 K. Ugorka-Cseme 2 kor. Készítik: **Balassa Kornél** gyógyszerész, Budapest-Erzsébetfalva.

Hirdetések telvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

Férföltönyt
dívatos szabással, gyapjuzsövelből készit mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért
LICHTMANN SÁNDOR
szabómester, 11090
Budapest, Rottenhiller-u. 4B
E. emelet.
Vidőkre minták bérmentve.

PILULES ORIENTALES
(KELETI PILULÁK).
Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dúsasága.
Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyteltől elismerve. Az egészségesnek semmiképpen ártalmas. Ötven éves siker. Ezernyi elismeréssel. Világhírű.
Egy üveg használati utasítással 6.45 K. utávéttel 6.75 K.
Diszkret bérmentos szétküldés.
J. RATIÉ, gyógyszerész, 5, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék ezimenni: Tórk J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Pöcher Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 13, Pr. Vitek & Co. Prága II., Vassergasse 19., vagy bármely előkelő gyógyszerész.

NAGY MAGYAR ATLASZ
158 színes főtérkép és 257 mellék-térképpel és névmutatóval.
A »Magyar Földrajzi Társaság« megbízásából
ERŐDI BÉLA a Magyar Földrajzi Társaság v. elnöke
BEREZCZ ANTAL a Magyar Földrajzi Társaság v. fűtőlkára
közreműködésével szerkesztette
Dr. BRÓZIK KÁROLY föredliskolai tanár.
A tervezetben még közreműködtek:
LÓCZY LAJOS egyetemi tanár, az ársai és kinnai lapoknál
PÁLFY MÓR osztályfőnök, Magyarország geológiai térképésze
CHOLNOKY JENŐ HOMOLKA JÓZSEF egyet. tanár, eredeti lapoknál m. kir. térképész.
Ára díszes félbőr-kötésben 48 korona.
Kiadja **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t.

Külföldi Atlaszok szükségesen magukon viselik azon nemzetek nemzeti bélyegét, mely azt közzétesztette. Ezért kell nekünk magyar Atlasz. A magyar nemzetnek eddig nem volt magyar Atlasz, de az utolsó évtizedek kulturális fejlettsége, az ezen időben lejátszott nagy történelmi események, a nemzetközi kereskedelem nagymértv fejlődés általános szükségleté tetie az Atlasz. Az Atlaszra szükség van minden embernek, a ki újsgot olvas, a ki világhkeresedelem bármely ága, vagy a külföldi politika iránt érdeklődik. A magyar ipar fejlettsége lehetővé tetie egy ily nagy Atlasz művészi előállítását. A Nagy Magyar Atlasz szerkesztője és munkatársai a legkiválóbb geográfusok és kartográfusok. Magyarországot négy teljes lapon tárgyalja, külön-külön meg van az oroldinográfia, geológiai és politikai térkép. Az európai országok mind külön-külön lapon közzétesnek. A színezés különös gond fordított. Minden ország színe megegyezik gyarmatának színével, míalt a gyarmat bármely lap forduljon elő, első pillanatra felismerhető. A helyesírásnál a nemzetközi földrajzi kongresszustól elfogadott elvet követük. Az Atlasz kiállítására finom, papíra lumentes, nyomásba eles, világos, színezése szemléletes, bekiötőse rajzok, térkép, művészi félbőr-kötés. Az egyes lapok vízszintesen vannak a táblába illesztve. A Nagy Magyar Atlasz prospektusát, mely a teljes tartalmat is közli, minden könyvkereskedő, vagy a kiadó ingyen megküldi. — Megrendelhető az ország bármely könyvkereskedőjénél, vagy a kiadónál.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
A VIRÁGKERTÉSZET
KÉZIKÖNYVE.
Szerkesztette **MORVAY KÁROLY.**
Több száz képpel.
Ára kötve 4 kor.

Legfinomabb a maga nemében

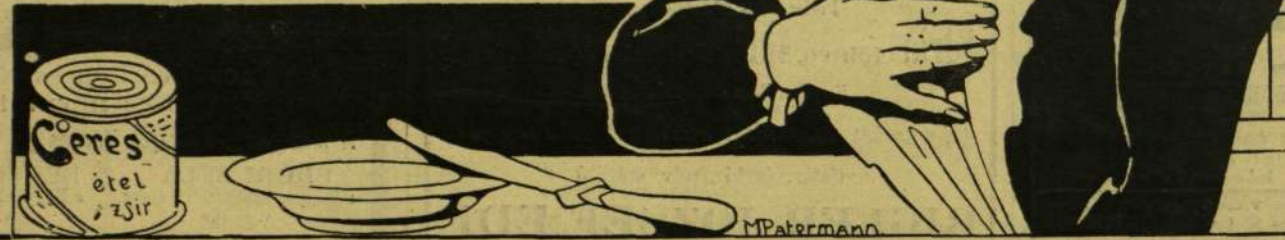
„CERES“
ÉTELZSIR!

(kókuszdíóból).

Tészta-, pecsenye-sütéshez és főzéshez a legjobb.

SCHICHT GYÖRGY

„CERES“ tápszerművek osztálya Aussig E/m.

A SASFIÓK

Rostand nagy verses drámája.

Ára 1 korona 20 fillér.

Mely a budapesti Nemzeti Színház deszkáin is nemcsakára színe kerül, két évvel ezelőtt jelent meg magyarul Ábrányi Emil fordításában. Ez a kiadás oly nagy könyv-árusi sikert ért el, hogy már teljesen elfogyott. A kiadó-cég most a második kiadást hozsátja közre, a melynek előreláthatólag még nagyobb lesz a sikere, minthogy ezt a népszerű „Magyar Könyvtár“ olosó füzetek közé sorozta be. Itt a munka egy négyes füzetet tölt meg. A „Magyar Könyvtár“ ezzel a munkával elérte a 448. ik számát. Az összes eddig megjelent számokról részletes jegyzéket ingyen küld bármely könyvkereskedés, vagy esetleg a kiadó-cég (Budapest, Andrássy-út 21). Megjegyezzük, hogy a „Magyar Könyvtár“ 400. száma negyven pompás kötetben is megjelent, és ily alakban előnyös részletfizetésre is kapható. Jobb és olosóbb házikönyvi tárt bajosan állíthat valakiosze.

VASÁRNAPI UJSÁG

17. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 29.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A „Világkörkép“-vel együtt 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag határozott vilájd is csatolandó.

OBERSCHALL ADOLF,
A MAGYAR KIRÁLYI KURIA ÚJ ELNÖKE.

H A POLÓNYI GÉZA igazságügyminiszter kérést intézett volna az ország jogász-közönségéhez, hogy kit óhajt a Kuria elnöki méltóságába helyezni, azt az egyhangú választ kapta volna, hogy Oberschall Adolfot, a magyar bírói karnak már hosszú évek óta elismert kitűnőségét. Mert habár nem tudjuk elképzelni, hogy jogászok között bármely felvetett kérdésre nézve ne legyen vélemény-eltérés: meg vagyunk győződve, hogy ebben az egy kérdésben valamennyi jogász egyetért. És ez a körülmény legékebben szól Oberschall Adolf valódi nagy jogászi kvalitásai mellett.

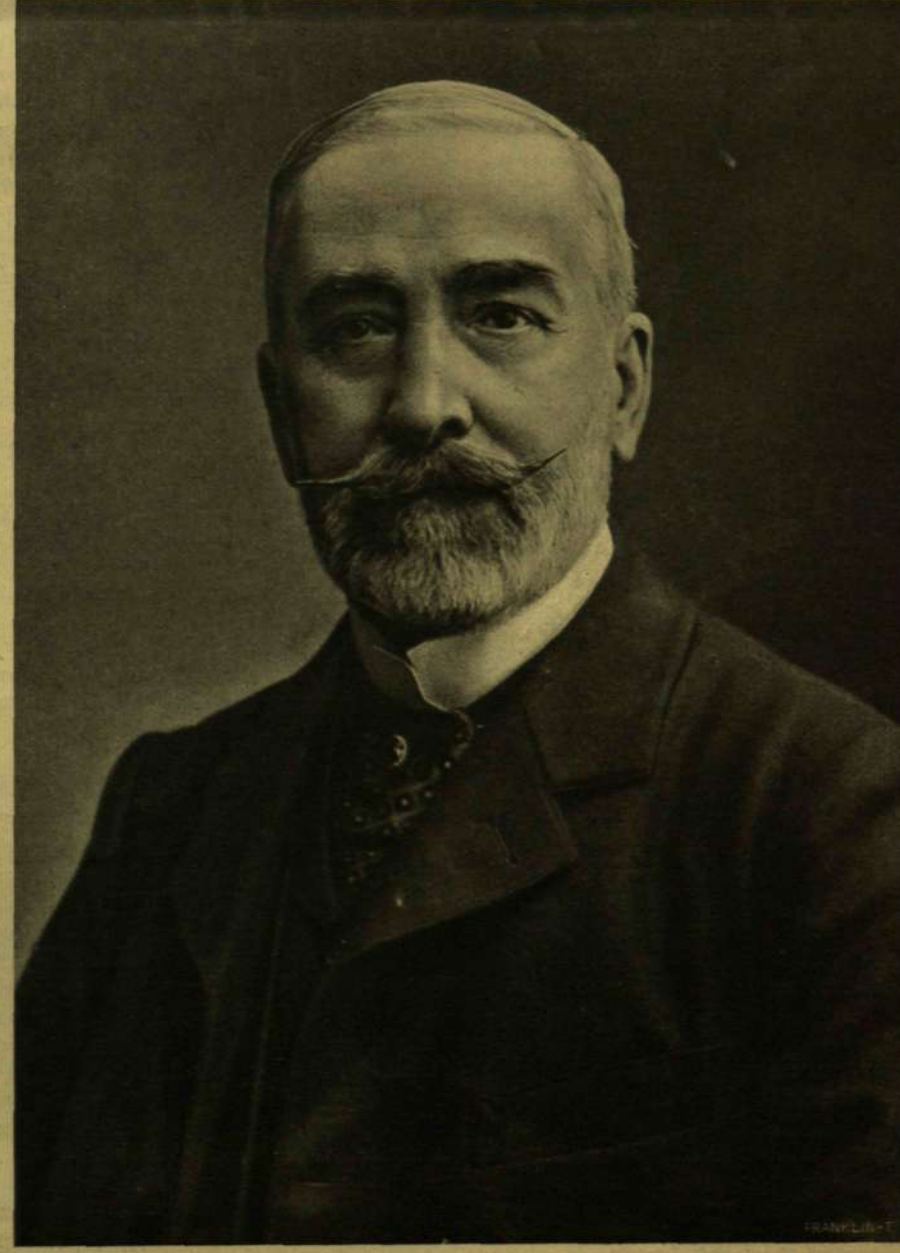
ezért elsőrangú kérdés, hogy kire van bízva a Kuria vezetése, lévén a Kuria elnöke rendszert az első polgári tanács elnöke is. E fontos feladat megoldását méltán várja a magyar jogász-közönség Oberschall Adolfotól, ki már eddigi működésével kiváló vezetői és törvénytárgyalói képességeinek jeleit adta. A királyi Kuria másodelnöke — ez állást töltötte be Oberschall utóljára — az eddigi gyakorlat szerint a Kuria büntető osztályának vezetője szokott lenni. Habár Oberschall első sorban magánjogász, széleskörű jogi képzettségénél fogva, mint a Kuria büntető osztályának vezetője is rögtön bevált és hogy e minőségben mennyire a helyzet magaslátán állott, mutatja az 1904 november 30-án mondott beszéde. „A büntető pörök természetével ellenkező, merev formalizmus — ugymond — sok esetben

ezért elsőrangú kérdés, hogy kire van bízva a Kuria vezetése, lévén a Kuria elnöke rendszert az első polgári tanács elnöke is. E fontos feladat megoldását méltán várja a magyar jogász-közönség Oberschall Adolfotól, ki már eddigi működésével kiváló vezetői és törvénytárgyalói képességeinek jeleit adta. A királyi Kuria másodelnöke — ez állást töltötte be Oberschall utóljára — az eddigi gyakorlat szerint a Kuria büntető osztályának vezetője szokott lenni. Habár Oberschall első sorban magánjogász, széleskörű jogi képzettségénél fogva, mint a Kuria büntető osztályának vezetője is rögtön bevált és hogy e minőségben mennyire a helyzet magaslátán állott, mutatja az 1904 november 30-án mondott beszéde. „A büntető pörök természetével ellenkező, merev formalizmus — ugymond — sok esetben

Oberschall Adolf 1862-ben Budapesten mint ügyvéd kezdte meg jogászi működését és 1870-ig ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1870-ben a pesti kir. táblához pótbírónak nevezték ki és azóta sorra foglalta el az ország legmagasabb bírói állásait, mindenütt dísz és dícsőséget hozva az állásra, melyet betöltött, míg végre 1906 április 20-án Ő Felsége a legmagasabb kitüntetésben részesítette, mely a magyar bírói kar valamely tagját érheti: kinevezte őt a magyar kir. Kuria elnökévé.

A magyar kir. Kuria elnöki méltósága nem pusztán a legmagasabb bírói állás, hanem egyszerűen oly méltóság, melynek fontos közjogi jelentősége is van. Mint a főrendiház tagjának része van a törvényhozásban; mint legfőbb bíróságunk elnöke pedig irányítója joggyakorlatunknak, és e szerint a törvények megalkotásában és azok alkalmazásában egyaránt fontos szerepe van. Kétségtelen, hogy a bírói állás teljesen független és így a bírói meggyőződés nem befolyásolható; azonban ezáltal, erős vezetés, a törvények helyes értelmezése és ennek megfelelő alkalmazása döntő hatást gyakorolhat a judicatura irányítására.

Más országokban talán nincs a joggyakorlatnak az a fontos szerepe, mint épen nálunk. Minthogy polgári törvénykönyvünk — sajnos — még mindig nem készült el, a magánjog terén a legnagyobb bizonytalanság uralkodik — a jogegység nagy veszedelmére. E hézagokat a Kuria elvi jelentőségű határozatai vannak hivatva kitölteni. Nálunk tehát a Kuria polgári tanácsainak határozatai nemcsak a jogkereső felekre nézve nagyfontosságúak, hanem azoknak fontos jogfejlesztő hivatásuk is van és épen

OBERSCHALL ADOLF.

BRÁZAY SÓBORSZESZSZÁPPAN

egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.
Brázay-féle KÖLNIVIZ az illatszerek legkiválóbbja.
BRÁZAY SÓBORSZESZ nélkülözhetetlen háziszer

WACHTL ES TARSA
BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz.
(Clotild-palota).

Ajánlja dúsán felszerelt raktárát fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekben.
Az általánosan elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedlárúsítói.
Árjegyzék díjmentesen.

KWIZDA FERENCZ JAN.
es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.

KWIZDA FLUIDJA
Kügyő védjeggyel 11288 (TURISTA-FLUID).
Régi bevált aromatikusan bedörzsölés az idegek és izmok edzésére és megerősítésére. Eredményesen használva turisták, kerekpárosok és lovagok által nagyobb táruk utáni erősítésére és erőt gyűjtésre.
Árak: 1/2 palack K 2.—
1/4 palack K 1.20
Kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

Csak „SICULIA“ névvel ellátott üvegek valódiak.

A Málnási **„SICULIA“** forrás-víz
a sós savanyuvizek királya.

Sziklarétegeken átfúrt artéz-forrás.
A gyomorgést rögtön megszünteli. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor-vege, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár arak szakvéleményei a MÁLNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyuvizének minősítik. — Magyarországi főraktár: **Brázay Kálmán** BUDAPEST, József-körsút 37. Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fúszkereskedésben. TELEFON 39-46.

Roskopf-rendszer
frt 1.50

Svájci Roskopf-rendszer — frt 2.—
Arany-dobló (aranyhoz hasonló) — 2.25
Roskopf-patent — 3.50
Ezüst remont, órák — 3.—
Kétsz. fedél — 4.—
Három erős fedél — 5.—
Omega-précis. órák — 8.50
Maximéter-órák — 9.—
Schaffhauser-órák — 18.—
Ezüst páncélancok — 1.—
14 kar. arany páncél — 10.—
14 kar. arany órák — 8.—
14 kar. arany gyűrűk — 2.—

Verseny-ébredő 19 cm. 1 frt.

Helios-ébredő — frt 1.50
Éjjeli világító — 1.58
Kétsz. hárraggal — 2.—
Lugóórák, 71 cm. magasak — 3.50
Toronyújság — 4.50
Zeneművel — 3.50
Schwarzvaldi, kakukkal — 2.50
3 évi irásbeli állással. Székülés utánvétel. Még nem feleltört hat hónapon belül a pénz visszaküldetik vagy kieserítése megindul.

MAX BÖHNEL, órák
Wien, IV., Margarethenstr. 38.
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépi. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kitéréssek s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-utca 12 és Andrássy-út 20. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE
fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakállát, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

LYSOFORM

a jelenkor legtekélyesebb fertőtlenítő szere, nem mérgező, kellemes illatú, oldhatatlan szagtalan. Minden bacillust megöl, de nem támadja meg sem a bőrt, sem a fehérvérmet — kitűnő óvszer ragadós betegségek ellen. Használják sebek, furu, kulus, daganatok mosásához és a nők öblítéséhez. — Izzadság ellen biztosan és gyorsan hat. Nélkülözhetetlen szer minden házban. — Kapható gyógyszerárban és drogáriákban eredeti csomagolásban. 100 grammos üveg 80 fillér. 200 grammos 1 kor. 60 fillér.

Gyártja **Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár, Újpest.**